

zárólag
OL
rt, mert ez
és kiadás!
min nagyváradi
észül, szigorúan
és szeriát.
HIENZ Claj
efon 1-18.

Szerkesztőség kiadó
kivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
t. Pop (Br... t...ca) 10

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELOFIZETESI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ár a „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjelel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40—
Egyszám ára — ck 2—

1926 február 26 Péntek

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 43 szám

5686. Adár 12

Felelős, vagy nem felelős?

Elnézés óra nemcsak a fizikai világban lett átvitt a relativitás, hanem az erkölcsiekben is. Ennek az erkölcsi relativitásnak legmegdöbbentőbb és egyben legérdekesebb példáját a magyar parlamenti bizottságnak a franktüggyben adott jelentésével nyújtják. Amíg egyfelől a kormány támogató pártok megbízottjai megállapítják, hogy a frankhamisításban a magyar kormány nem felelős, másrészt az ellenzéki pártok jelentése szerint a kormány teljes mértékben tudott az ügy minden részletéről, sőt csapta és támogatta az ügyet. Kié az igazság tehát? A tények, amelyeket Vázsonyi jogászai szerialitással sorakoztat fel, nagyon is az ellenzéki pártok igazságát hangsúlyozzák s ha nem volnánk mi is megfertőzve a relativitás elméletével, akkor nyíltan mernénk állítani, hogy az ellenzéknek van igaza.

Minden relativitási elmélet ellenére is azonban joggal tehetjük fel, hogy a két szélsőséges álláspont között valahol a középben van az igazság: a kormány tudott a frankhamisításról, elhallgatja az ügyet, nem azért, mert kedvére volt, hanem mert nem mert nyíltan fellépni ellene. És ez a tehetetlenség adja meg egész morális és politikai keresztmetszetét annak a Magyarországnak, melyet egy felelőtlen és mindenre kész társaság ragadott hatalmába. Bethlen ennek a megfertőzött légrétegnek tragikus kormányosa, aki valóságos salto mortaléval igyekszik magát egyik szakadék széléről a másikra áttornáztatni.

Hogy ez meddig fog sikerülni neki, egészen problematikus. Tény az, hogy Európa egész figyelmé fokozottan szegeződik a magyar parlamenti eseményekre s abban az esetben, ha az ellenzék álláspontja csak a valószínűség látszatát is biztosítani tudja magának, erőlyes beavatkozás válhatna fel a mai türelmességet.

Logikai és morális vonatkozásban Vázsonyi, illetve az ellenzék jelentése látszik fedni az igazságot. Európai fogalmak szerint ugyanis a kormánynak különösen legfőbb exponenseire vonatkoztatva ezt, mindig tudnia kell magasrangú képviselői cselekedeteiről. Az általános szokás legalább is ez s valószínű, hogy egy hatalmi-erős, érzelmi tekintetben befolyásolhatlan kormány már az első pillanatban lehetőséget talált volna arra, hogy a frankhamisítókra lecsapjon és egyetlen lendülettel kiseperje az államintézetekbe telepített bünszövetkezetet.

Hogy Bethlen kormánya miért nem cselekedett így, érthető. Bethlen kormányzása és éreken keresztül való felszínre maradása egy kényszerű kompromisszum eredménye, melyet a forradalmi és ellenforradalmi erőknek tett. Egy látszatkonszolidáció zavaros felszínénél azonban, mely tulajdonképpen a külföld számára készült kirakat-konszolidáció volt, — ma is ott áll, mint boszorkányok szombatján az üst sálkaja — egy célját és egzisztenciáját veszített kalandor-társaság mindenre kész elszántsága, mellyel csak vagy véglegesen leszámolni, vagy pedig megalakulni lehet.

Bethlen a megalkuvást választotta. Hogy miért, — az nyilvánvaló. Bethlen, mint a többi mai magyar kormányzó férfiak is, az ellenforradalomnak köszönhetik pozícióikat s természetes rémtület és félelem él bennük minden iránt, ami lényeges változást, lényeges haladást jelentene a valódi demokrácia felé. És végül is: abban a súlyos gazdasági depresszióban, melyet ma Magyarország átél, igen kedvező talaj minden olyan bűnös akció létrehozására, melyet a hazafiság mázával lehet behámozni. Egy betegesen nacionalista országban mindig akadnak emberek, akik egzisztenciájukat készséggel alapítják a bűnre, annál is inkább,

mert a bűnt Magyarországon számos elnézés, számos ítélet szankcionálta. A politikus mindig a viszonyok és sohasem az erkölcsi parancsok függvénye. Bethlen nem lehet lényegesen más, mint az a csoport, melyre hatalma támaszkodik. Minden esetleges jóhiszeműsége mellett is kénytelen számolni feudális nagyurak önzésével, e feudális nagyurak által zsoldban tartott

csoportok megtévesztettségével. Ha ezeket a ténybeli és főleg lélektanilag helytálló motivumokat figyelembe vesszük, akkor kénytelenek vagyunk arra a konkluzióra jutni, hogy a felelősség kérdésében mégis Vázsonyinak van igaza és nem a Bethlen személyes érdekei mellett a maguk érdekeit védelmező párttagoknak.

Ujra fellángolt az olasz-osztrák konfliktus A tiroliak nem hajlandók elégtételül elfogadni Mussolini kimagyarozkodását. Tüntető felvonulás Innsbruckban, amelyen az azonnali háborús beavatkozást követelték

(Bécs, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tirolai kérdésben Ausztria és Olaszország között támadt konfliktus, amely, már egy látszó, bekéssen véget ér, ma újra fellángolt. A vizslyt ezúttal maguk a tiroliak szították fel, akik nem hajlandók elégtételként elfogadni Mussolini olasz miniszterelnök kimagyarozkodását Ramek osztrák kancellár előtt.

vességgel fordul szembe az osztrák köztársasági kabinettel. Beavatottak szerint a lakosságot bizonyos monarchista és klerikális körök heccelik fel, amelyek ilyenképpen akarják a Habsburg-restauráció malmára hajtani a vizet. Dr. Stumpf az innsbrucki tartományi gyűlés elnöke, ma Bécsbe utazott, hogy a tiroliai álláspontját a bécsi kormánynál kifejtse.

A tirolai tartománygyűlés ma előkészítő értekezletet tartott, amelyen kimondották, hogy a tartománygyűlést a legközelebbi napokban rendkívüli ülésre hívják össze, amelyen kizárólag az olasz-osztrák konfliktussal kívánják foglalkozni. A tirolai lakosságban ugyanis általános az a hit, hogy Mussolini nem csupán az Olaszországban élő déltiroliai ellenker retorziókat alkalmazni, de be akar törni az osztrák jogar alatt élő északtiroliai területére is. Az északtiroliai lakosság egyfaján elégedetlen Mussolinival és Ramek kancellárral, amilyen élesen támadja az olasz kormányt, ugyanolyan he-

Elutasásával egyidejűleg Innsbruckban hatalmas tüntető gyűlés folyt le Mussolini és Ramek ellen. A lakosság követelte, hogy a tartománygyűlés forduljon azonnali jogorvoslatért a Népszövetséghez. A gyűlés ideje alatt érkezett meg Rómából annak a híre, hogy Dél-tirol két német képviselőjét, Sternbachot és Stinzelt, az olasz kamarából kizárták és mentelmi jogukat megvonták. A tüntetők izgalma erre tetőfokra hígott és hallani lehetett hangokat, amelyek Olaszországgal szemben a haladéktalan háborús beavatkozást követelték.

Bezárás fenyegeti az egyetemeket

Ellenintézkedések a diáksztrájk meghúsitására. A kolozsvári egyetemről kiutasították az elsőéves magyar orvostanhallgatókat

(Bucuresti-Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Röviden jelentette már az Uj Kelet, hogy az ország összes egyetemének diákkiküldötjei proklamálták az általános sztrájkot, minthogy a közoktatásügyi minisztérium nem vette figyelembe az egyetemi hallgatók memorandumát. Ezzel kapcsolatban a fővárosi karhatalmi hatóságai már tegnap este összeültek, hogy a szükséges intézkedéseket megbeszéljék. Ma reggel az egyetem épülete előtt erős karhatalmi osztagok tartják fenn a rendet.

telmésben katalógust olvastak és a hiányzó diákokat megjelölték. Incidens nem volt. A diákok az egyetem előtti térséget megtöltötték, de a karhatalom mindenütt közbelépett. Az egyik mellékutóban egy zsidó diákot inzultáltak. Az inzultálókat azonban bekísérték a rendőrségre.

Az egyetemi tanács felhívást tett közzé, amelyben felszólítja a diákokat, járjanak előadásokra, mert különben kénytelen lesz erőlyes rendszabályokhoz folyamodni. Feleletképpen ma reggel az egyetem bejárait diákok lepték el és megakadályozták még a katonahallgatóknak is az előadásokra való bemenését.

A hadbíróóság holnap reggel veszi tárgyalás alá a legutóbbi fővárosi diákzavargásokkal és rombolásokkal kapcsolatban tartóztatott diákok ügyét.

A sztrájk ellen egyébként a diákság egy hatalmas tábora foglalt állást és így nem lehetetlen, hogy a határozat ellenére a diákok megjelennek az előadásokon. A sztrájk az összes fakultásokra vonatkozik. Hírlik, hogy amennyiben a diákok nem jelennek meg az előadásokon, az egyetemi tanács azzal fog válaszolni, hogy bezárja az összes fakultásokat. A diákok így elvesztik ezt az évet.

Tegnap reggel a kolozsvári egyetem orvosi fakultásán az elsőéves román diákok kiutasították a magyar hallgatókat az előadásokról. A kiutasítás arra való hivatkozással történt, hogy a bukaresti kiküldöttek határozata értelmében a román diákság az összes kisebbségi diákokra követelik a numerusz klauzusz alkalmazását. Tanári intervencióra azonban a magyar hallgatókat ideiglenesen visszaengedték az előadásra. Minthogy zsidó férfighallgató az első évfolyamon nincsen, a három zsidó nőhallgatót nem bántották.

A közoktatásügyi minisztériumban ma értekezlet volt a diáksztrájk ügyében. Elhatározták, hogy amennyiben a sztrájk elfajul, bezárják az összes fakultásokat erre az évre. A diákok azon része, amely csak kényszerből tartja magát a sztrájkhatározathoz, kérést ad be a közoktatásügyi minisztériumhoz, hogy júniusban ők vizgást teheszenek.

A nagyváradi jogakadémián tegnap távozásra kényszerítették a zsidó diákokat. Az előjelek szerint a jogakadémia román hallgatói csatlakozni fognak az általánosnak proklamált diáksztrájkhoz.

A fővárosi egyetemem ma szűnneteltek az előadások. Csupán a politechnikumon és az építészeti főiskolán tartották meg az előadásokat. Az egyetemi tanárok a megállapodás ér-

— Egyetemet állítanak fel Ruszinszokban. Munkácsról jelentik: Az utóbbi időben Munkácsban az az eszme vetődött fel, hogy Ruszinszko részére önálló egyetemet létesítenek. A hír szerint két fakultást még ebben az évben szándékoznak megnyitni. Az egyetem részére új épületet építenének, a szükséges tőkét a város hajlandó adni. Az egyetem felállításának kérdéséről egyelőre helyi tárgyalások folynak. A központi hatóságoknál eddig nem történtek lépések ebben a kérdésben.

nyomó
apir

féle
ator

intézet

Keletben

bor

telefon: 6-83.

szky
és

Elszállították Muresán prefektus holttestét

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután szállították el impozáns külsőségek között Muresan Sep'timiu, Kolozs megye váratlanul elhunyt prefektusának holttestét.

A vármegyeháza dísztermét, ahol az elhunytak girlandokkal díszített ravatala állott, már a déli órákban zsúfolásig megtöltötték különböző katonai és polgári hatóságok, intézetek képviselői. A halott beszentelését Daianu Ilie gör. kel. esperes végezte fényes segédlettel.

A gyászszertartás után Lepadatu Constantin kultuszminiszter a kormány nevében magaróptu beszédben bucsuztatta a prefektust. Kiemelte az elköltözött prefektus nemzeti érzelmeit, törhetetlen hazaszeretét és a vármegye szervezése és romanizálása körül kifejtett tevékenységét. Rámutatott arra, hogy a liberális párt egyik legerősebb, legbuzgóbb, legodaadóbb támogatója és munkatársát vesztette el Muresan Septimiuiban.

A belügyminisztérium nevében Hodor Victor közgazdász vezérleltető, a vármegye nevében pedig Simu Octavian subprefektus mondott bucsubeszédet. Különösen utóbbi beszéde váltott ki nagy hatást. Ezután az egyházak képviselői, majd a megyei, tanügyi és egészségügyi bizottságok vezetői, valamint a tantestületek és diákság képviselői bucsuztatták a halottat.

Délután félőtkor a halottat koporsóba helyezték és a város összes templomainak harangzúgása mellett indult el a megyeházáról a temetési menet az Unió utcán, a Mátyás királytérren, a Ferenc József uton át az állomás felé.

A menetben haladtak az összes kolozsvári iskolák, cserkész-centuriók, valamint az összes polgári és katonai hatóságok képviselői. Az utvonalon végig, ahol a katonai díszszázad által kísért gyászmenet végigvonult, gyászfátyollal bevont villany és gázlámpák égtek.

Az állomáson dr. Carpinisan helyettes polgármester tartott bucsubeszédet a koporsó fölött, amelyet ezután vasúti kocsiba helyeztek. A Kolozsvárról hat óra 15 perckor induló személyvonat az ilfovmegyei Cocani nevű regáti községbe szállítja a halottat, akinek földi maradványait családi birtokán helyezik örök nyugalomra.

Akiba

Irta Giszkalay János

A nagy, kétségbeesett szabadságharc véget ért. Jeruzsálem romokban hevert és Róma megtizedelt hadai kimerülten, zsidó körmektől megtépve tértek vissza hazájukba. A nagy világbirodalom legyőzte a világ legkisebb országocskáját, Judeát, — de a zsidó hazaszeretetének és halálmegevető bátorságának akkoridőn olyan retteget hirt volt, hogy ez a győzelem valami páratlanul nagynak tűnt fel és Titusz imperator diadalívet építtetett és emlékművet veretett a nagy római győzelem örök emlékére. Ez a diadalív még manapság is ott áll Róma egyik régi piacán és a domborművein ott láthatók a zsidó trofeumok, a hétágu aranygyertyatartó, a hátrakötött kezű fogoly zsidó szabadságharcosok — és az emlékművekből is is bőven maradt az utókorra: egy szomorú nőalak látható rajta és körülötte az irás: „Hierosolima est perdita“ — „Jeruzsálem legyőzetett.“ A történelem meghazudtolta Titusz császár hivalkodó örömét. Jeruzsálem romokban hevert ugyan, de még nem volt legyőzve. Gus Chalav az utolsó bástya falai alatt halt meg, Bar Giorát a római cirkusz maximus fenevadjai tépték szét, a szabadságharcosok nagy részének temetetlen csontjai ott heverték a templom üszkös romjai alatt, más részük hátrakötött kezekkel díszítették Titusz diadalmenetét — de voltak még sokan megmaradtak, akik fegyverrel vagy fegyvertelenül keresztül tudták vágni magukat az öldöklő római gyűrűn és akikben a tűz változatlanul emésztő lánggal égett tovább, a legközelebbi nagy összecsapásig, a nagy szabadságharc újra kezdéséig. Élt még Kalba Savua, az ostromolt Jeruzsálem önkényes élmezője és élt Kalba Savua fiatal számadójuhásza, Akiba ben József és éltek mindazok

Cionista munkáspárt alakult Palesztinában

Az új párt elveti az osztályharcot

(Jeruzsálem, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) E hónap elején Tel Aviyban megalakult a munkás cionisták szervezete. Histadruth Hazionim H.amlanim. Az alakuló ülésen megjelentek Jeruzsálem, Tel-Aviv, Haifa és Nachlat-Jehuda zsidó munkásainak képviselői. A gyűlésen az előadó tisztét dr. M. Lourio, Altmann és Weinstein látták el. A cionista munkás-szervezet központi bizottsága a következő határozatokat hozta:

1. **Politikai határozat.** Tekintettel arra, hogy a munkásság politikai ideológiája közel áll a revizionistákéhoz, a cionista munkások szervezete elhatározta, hogy politikai tekintetben akciói időre a Jabotinsky csoport akcióihoz fog igazodni. A cionista munkásszervezet a cionisták hivatalos politikáját nem fogadja el, tiltakozik a Jewish Agency ügyében elfoglalt hivatalos álláspont ellen, valamint az ellen is, hogy a cionista szervezet demokratikus jellegét megszüntették.

2. **Szociális alapelvek.** A munkás cionisták táborában szervezkednek: a dolgozó földművesek, a munkások és olyan kézművesek, akik nem más munkások kizsákmányolásából élnek, végül a dolgozó intelligencia.

3. **Osztályharc.** A munkás-cionisták szervezetének központi bizottsága az osztályharcot, mint a cionizmus nemzeti és szociális feladatai megvalósításának eszközét elveti. A cionizmus osztályok fölötti mozgalom, amelynek céljait a nép minden szociális rétegének közös munkájával és közös harcával lehet elérni. Palesztinában olyan feltételeket kell teremteni, amelyek lehetővé teszik a szociális harcoknak a jövőben való mellőzését. A szociális ellentéteket a jövőben meg kell szüntetni. Az osztályharc mellőzése ellenére és dacára, hogy a szociális ellentéteket a jövőben nem kívánják kiélezni, a központi bizottság mégis felismeri, hogy a valószínűleg fennállnak különböző rétegek között gazdasági differenciák. A szociális ellentéteket azonban választott bíróság útján kell eltüntetni.

4. **Sztrájkok.** A szervezet központi bizottsága elismeri a munkásoknak azt a jogát, hogy sztrájkolhasson életmódja feljavítása érdekében, különösen akkor, ha e tekintetben más megoldásra nem számíthat. A sztrájk azonban csak abban az esetben alkalmazható, ha nem áll ellentétben a nemzetgazdaság érdekeivel.

5. **Internacionálé.** Minthogy a központi bizottság a fennálló politikai internacionálékat osztály-

szervezetekként tekinti és abban a meggyőződésben, hogy a zsidó munkásság nemzeti és szociális törekvései módszerben és karakterben teljesen különböznek ugyanazon területen élő más nemzetbeli munkássztyál politikai és szociális törekvéseitől, a központi bizottság a mai történeti helyzetben lehetetlennek tartja, hogy a palesztinai szervezett zsidó munkásság hozzacsatlakozzék a meglévő internacionálék bármelyikéhez. Azonban helye, ha a cionista szocialisták részt vesznek szakszervezeti, szövetségi és hasonló gazdasági célokat szolgáló nemzetközi köztestekben.

6. **A mezőgazdasági telepítés formája.** A mezőgazdasági telepítés alapját a Moschav Ovdim képezi, amely az egyetlen egészséges gazdasági alakulat, amely mentes szociális ellentétektől és egyben biztosítja a letelepülés nemzeti karakterének. A kvucza főleg új bevándorlók mezőgazdasági kiképzését szolgáló alakulat, amely azonban nem alkalmasulhat. A cionista szervezet letelepedési politikáját összhangba kell hozni ezekkel az elvekkel. A cionista világszervezet költségvetését is ezen alapelvek szerint kell összeállítani.

7. **Az általános munkás szervezet.** A központi bizottság megállapítja, hogy Palesztinában az általános munkás-szervezetnek politikamentesnek kell lennie és tisztára szakszervezeti feladatok megoldására kell törekednie. A bizottság a zsidó és arab munkások közös organizációját minden formában visszautasítja. A cionista munkáspárt kell, hogy zsidó karakterét megtartsa.

8. **A párt.** A központi bizottság a munkás-cionisták feladatául tekinti egy határozott célkitűzésű, politikai és szociális program fölött rendelkező munkáspárt megalakítását.

Ilyen pártot Palesztinán kívül előszörban Oroszországban kell alakítani.

a nagyok és kicsinyek, tudósok és tudatlanok, akik Jeruzsálem rombadólt falain, haladéktalan és akadályokat nem ösmerő munkával láttak hozzá a letiport nemzet újjászervezéséhez, testi-lelki megerőtetéséhez és az új, az elmúltnál is nagyobb leszámolás előkészítéséhez.

II.

Az ember, a codifikátor és a szabadságharcos

A fegyverek erejével pusztított, de le nem győzött és meg nem tört zsidó nemzetben lüktető életerő még csak meg sem szédült arra az irtózatos csapásra, amelyet a római világbirodalom ezerszeres túlereje mért rá. Jeruzsálem üszkös romjai közül még szivárogtak fölfelé a füstfátyolok, a felgyújtott templom lángjai között elpusztult zsidó szabadságharcosok tetemei még meg sem szenesedtek egészen, amikor a nép szörványosan megmaradt maréknyi bujdosói rendületlen erővel, lázas sietséggel és bámulatos céltudatossággal vetették magukat a nemzetmentés munkájára. Az elpusztított Zsidóország megmaradt népe nagy általánosságban két táborban oszlott meg. Nem osztályok voltak ezek, mert a nemzeti szerencsétlenség ama napjaiban megszünt minden természetes osztálytagozódás, osztályellentétekről legalább is semmiféle történelmi följegyzéseink nincsenek. A két tábornak egyetlen közös törekvése volt: a porba sújtott zsidó nemzetet megmenteni a végpusztulástól és aszerint oszlottak meg, hogy melyik tábor milyen eszközökkel vélte ezt a szent célt legbiztosabban megközelíteni. Az egyik táborban a szellemi és vagyoni előkelőség, a politikailag iskolázott elem foglalt helyet, a másik táborban a műveletlen, a földjéhez ragaszkodó „nép gyermekei“ az „am háárec“ tömegek csoportosultak.

Az am háárec tömegek csak egyet éreztek:

hogy a római uralom tüzzel és vassal pusztítva, életeket gyilkolva, javakat perzselve, bilincsekbe vert Zsidókat maga előtt hajszolva száguldoz végig a letiport zsidóországon. Csak egyet tudtak: hogy jönni kell még az új, az elmúltnál is nagyobb, végső leszámolásnak és magukba harapott fogcsikorgatással várták a pillanatot, amikor valaki, valahonnan, valamikor megadja a nagy jelet. Addig némán vártak és gyürköztek.

A szellemi és vagyoni előkelő réteg, a politikailag iskolázottak, más uton kívánták megközelíteni a nagy célt. Ők úgy érezték, hogy reménytelenül hiábavaló volna, ha a háromszázéves szabadságharcban levert és szörnyűségesen megtizedelt maroknyi zsidó nép újra és fegyveresen akarna fölvenni a küzdelmet a római világbirodalom mérhetetlen ereje ellen. Minden figyelmük a nemzetmentés egy más természetű lehetőségére irányult. Jeruzsálem elpusztulásával és a nemzeti önállóság végleges elbukásával, elpusztultak, megszűntek a nemzeti élet attributumai és a zsidóságot egyetlen közösségbe kapcsoló intézményei is. Nem volt már templom, amely köré az egész nép tömörülhessen, megszűnt a legfelsőbb nemzeti törvényhozó és ítéletmondó testület, a népszuverénitás élő szimbóluma: a szanhedrin és általában nem volt semmi olyan összekötő kapocs, sem szellemi, sem tárgyi, amely egyetlen homogén közösségbe kapcsolná az idegen elnyomatás alá került és egyre jobban széjjelészórodó zsidóságot. A politikailag iskolázottak szemé előtt egyetlen cél lebegett: visszaszerezni, újraépíteni azokat a nemzeti intézményeket, amelyek az együvértartozás tudatát, a nemzeti egység érzetét föntartják és ezzel a zsidó nemzet fönmaradását minden politikai vagy vallási elnyomatás közepette is biztosítják.

Folytatása következik.

A frank

(Budapest, a tudósítójától.) A nemzetgyűlést a frank jelentését. A jelelalkozik a frank megállapítja a melyszerint felelterelmőköt, Rakó Pesthy Pál igazhadügyminiszter követeli a kormánydítványozta, hogy a frankbizottság eskükivvés jogát a nyomozást tejezzze.

Ma érkezett adjuk:

A nemzetgyűlést. Jelen van len, Apponyi, Zbinek előadó felpartról kiáltják:

— Halljuk, a

A szociáldem

mosás. Halljuk a

Rubinek foly

ság megszakulása

célját. Kijelenti,

kivül hagyta a

titikai vonatkozás

folytatta a tegna

sását. A képvisel

sőbb beszélgetés

szociáldemokratá

binek a Baross

ták ezt kiabálják

— Még mind

Nádossy neve

latzlik:

— Élet-halál

Amikor az el

Windischgrätz h

tás hátvédjének

mokrata közbeki

— A főhátve

lentmondások. A

zajonganak. Elnö

Zadravecze ne

mét közbekiált:

— Még mind

A demokráti

felolvasása követ

levőleg Vázsonyi

kezőket tartalmaz

„Tisztelt nem

sítás politikai vo

kiküldött parlame

ság többségének

kezőkben terjesz

nyünket:

A frankhamis

iratok alapján áll

folyamán szövets

a célja, hogy fra

hamisítson, azoka

lomba hozza és a

célokra használja

náljuk, amely bü

arra jelek, hogy

lett a titkos társ

titkos társaság fo

hogy a hamisfran

szemelt férfiak, t

ravecze tábori pü

a vállalkozást elá

Rasol

Bethlent, Rakovszkyt, Csákyt és Pesthy Pált vádolja Vázsonyi Vilmos a frankhamításért

A frankbizottság ellenzéki jelentése a magyar nemzetgyűlés előtt. A jelentés a bizottság munkájának folytatását és a kormány azonnali távozását követeli

A belügyminiszter együtt aulózott a frankhamisitókkal

(Budapest, február 25. Az Uj Kelet tudósítója.) A nemzetgyűlés mai ülésén betervezték a frankbizottság ellenzéki tagjainak jelentését. A jelentés teljes meritumában foglalkozik a frankhamítással és határozottan megállapítja a kormány bűnrészességét. Személyesen felelősségre vonja Bethlen miniszterelnököt, Rakovszky Iván belügyminisztert, Pesthy Pál igazságügyminisztert és Csáky hadügyminisztert és ennek alapján energikusan követeli a kormány távozását. Egyidejűleg indítványozta, hogy a nemzetgyűlés ruhazza fel a frankbizottságot a bizonyítási eljárás és az eskükiívés jogával, hogy ilyen alapon azután a nyomozást továbbfolytathassa és végleg befejezza.

Ma érkezett táviratainkat az alábbiakban adjuk:

A nemzetgyűlés mai ülése folytatta a frankvitat. Jelen vannak Rakovszky, Pesthy, Bethlen, Apponyi, Zichy és Szilágyi. Amikor Rubinek előadó felsiet az emelvényre, a kormányprátról kiálják:

— Halljuk, halljuk!

A szociáldemokraták: Következik a nagymosás. Halljuk a szerencsenmosdatást!

Rubinek folytatólagosan ismerteti a bizottság megalakulásának okát, pártatlanságát és célját. Kijelenti, hogy a bizottság figyelmen kívül hagyta a büntügyi részt és csak a politikai vonatkozásokat vizsgálta meg. Ezután folytatta a tegnapi már közölt jelentés felolvasását. A képviselők eleinte még figyelnek, később beszélgetésbe kezdenek, csak Bethlen és a szociáldemokraták hallgatnak oda. Amikor Rubinek a Baross nevét említi, a szociáldemokraták ezt kiabálják:

— Még mindig szabadon van!

Nádossy nevének említésekor pedig ez hallatszik:

— Elet-halál ura volt!

Amikor az előadó ahhoz a részhez ért, hogy Windischgrätz herceg Nádossyt a frankhamítás hátrvédjének tekintette, Propper szociáldemokrata közbekiált:

— A főhátrvéd Bethlen! (Nagy zaj és elzárkodások. A szociáldemokraták állandóan zajonganak. Elnök többször rendreutasítja őket. Zdravec nevének említésekor Propper ismét közbekiált:

— Még mindig szabadlábban van!

A demokratikus blokk ellenvéleményének felolvasása következik ezután, amelyet tudvalevőleg Vázsonyi szerkesztett és amely a következőket tartalmazza:

"Tisztelt nemzetgyűlés! Mint a frankhamítás politikai vonatkozásainak megállapítására kiküldött parlamenti bizottság tagjai a bizottság többségének jelentésével szemben a következőkben terjesztjük elő kisebbségi véleményünket:

I. A tényállás

A frankhamítási ügy tényállását a büntügyi iratok alapján állapítottuk meg. Már az 1922. év folyamán szövetség létesült, amelynek az volt a célja, hogy francia ezerfrankos bankjegyeket hamisítsanak, azokat valódi pénz gyanánt forgalomba hozza és a befolyt összegeket politikai célokra használja fel. A szövetség szót használjuk, amely büntetőjogi fogalom, bár vannak arra jelek, hogy inkább volna helyénvaló emellett a titkos társaságok fogalmi megjelölése. A titkos társaság formáját megerősíteni látszik az, hogy a hamisfrankok forgalombahozatalára kiszemelt férfiak, többnyire fiatal emberek, Zdravec tábori püspök kezébe esküt tettek, hogy a vállalkozást elárulni nem fogják. Végül Rába

Dezső, Windischgrätz titkára, a parlamenti bizottság előtt azt vallotta, hogy a részesei nemcsak esküt tettek arra, hogy az ügyet nem árulják el, hanem egyuttal tisztában voltak azzal is, hogy az áruló a leg súlyosabb és legveszedelmesebb megtorlásra számíthat.

Ezután a politikai felelősség kérdését tárgyalja a kisebbségi vélemény. Megállapítja, hogy Nádossy Imre országos főkapitány az első, aki belekapcsolódik az ügybe. Nádossy tevékeny közreműködése nélkül a bűncselekmény nyugodt és háborítatlan elkövetése évek hosszú során keresztül alig lett volna lehetséges. Gerő László vallomása szerint Nádossy és Windischgrätz együttesen bírják rá öt arra, hogy résztvegyen a frankhamításban.

Az országos főkapitányon kívül a második állami hivatal, amely az ügyben szerepel, az országos térképészeti intézet. Valósággal megdöbbentő jelenség, hogy állami intézetben egy esztendőnél tovább folyhatnak ugyszólván nyilvánosan az előkészületek a frankhamításra, a hivatalos időn belül. Gerő László be volt avatva a frankhamítási tervbe, a térképészeti intézet több tisztviselője pedig, alárendelt helyzetüknél fogva, abban a tudatban voltak, hogy fellebevalójuk parancsának engedelmeskednek és titkos, de megengedett és felülről tört kióban vesznek részt. Vannak a tisztviselők közt olyanok, akik azt vallják, hogy Gerő László a felsőbbre és titoktartásra való hivatkozással és fenyegetéssel kényszerítette őket a közreműködésre. A harmadik hivatalos beavatkozó a külügyminisztérium távirata volt, amelyet Hágába küldtek Jankovics érdekében. A negyedik hivatalos személy Zdravec tábori püspök, akinek lakásán volt egy ideig a hamis frankokat tartalmazó láda. Az ötödik vezető hivatalos személy Baross Gabor, a postatakarékpénztár vezérigazgatója.

Már a tényállásból is kitűnik, hogy egyes állami hivatalok vezetői, közülök többen éveken át pénzhamisítással foglalkoztak, az állami térképészeti intézetben az országos főkapitány védelme alatt. Ez a tény minden hozzáadás nélkül is már önmagában elegendő a kormány politikai felelősségének megállapítására, mert kellő felügyelet és gondosság mellett megletünk volna kimélve ettől a szomorú eseménytől.

II. Mikor szerzett tudomást a miniszterelnök a frankhamítás tervéről?

A miniszterelnök elmondotta a vizsgálóbizottság előtt, hogy 1922 végén, vagy 1923 elején felkereste őt Windischgrätz herceg azzal a tervvel, hogy bizonyos akciókat az ellentétek kiküszöbölésével egységesen kell vezetni a kormány felügyelete mellett. Válasza az volt, hogy a döntést majd Nádossy Imre utján fogja vele közölni. Ezután magához kérette Nádossyt és kijelentette, hogy Windischgrätz terveit nem fogadja el.

Rába Dezső, Windischgrätz titkára a parlamenti bizottság előtt azt vallotta, hogy a herceget Gerő Lászlóval, gróf Teleky Pál hozta össze és ő vetette fel az ideát, hogy a hamisításra a legalkalmasabb a térképészeti intézet.

Ezután a jelentés foglalkozik azzal a levélváltással, amely a miniszterelnök és báró Perényi belügyi államtitkár között folyt le és jelenti, hogy nem levelezésre, hanem erélyes intézkedésre lett volna szükség. A miniszterelnök tudhatta, hogy itt egy nagyfontosságú ügyről van szó, ahol nem levelezéssel, hanem az ügy azonnali megvizsgálásával kellett volna megelőzni azt a szerencsétlenséget, amely az országot érte.

III. A miniszterelnök mulasztásai

A jelentés itt részletesen kifejti, hogy a miniszterelnök a frankügyet nem közölte közjogi helyettesével és aközben, amíg Genfből hazaérkezett és Budapestről vidékre ment ki, alkalma lett volna Perényit fogadni, aki a miniszterelnökhöz irt levelében külön audienciát kért. Megállapítja a jelentés, hogy a miniszterelnök már december 17-én tudott arról, hogy Jankovics Arisztidet letartóztatták, akinél egy teli koffer hamisfrankos volt és aki Nádossy ajánlásával kapott futárigazolványt. December 18-án a miniszterelnök beszélt a belügyminiszterrel, akit felhívott arra, hogy Nádossytól kérjen jelentést, azután elutazott a fővárosból és távol volt hat napig. Ezt a nagyfontosságú ügyet tehát a miniszterelnök olyan csekélyjelentőségűnek tartotta, hogy napokon keresztül nyugodtan távol volt a fővárostól ahelyett, hogy megtette volna az intézkedéseket Nádossy ellen. Nádossynak így ideje volt arra, hogy zavartalanul és nyugodtan megbeszélhesse a nyomok eltüntetésének módját.

December 22-én Nádossyt még mint tanut hallgatták ki. Windischgrätz herceg rendőri felügyelet alá helyezése csak december 31-ikén este nyolc órakor, tehát a francia detektívek beavatkozása után történt meg. Eddig tehát Windischgrätz és Nádossy minden felügyelet és ellenőrzés nélkül szabadon érintkezettek egymással, sőt bizonyítva van, hogy számos esetben érintkeztek és éjszakánként idején egészen a hajnali órákig tanácskoztak arról, hogy miként lehetne magukról a felelősséget elhárítani, vagy miként lehetne megállapodni abban, hogy a felelősséget kizárólag Windischgrätz viselje.

Rába Dezső előadta, hogy az ügy kipattanása után Nádossy beszélt Windischgrätzcel, akinek a következőket mondta:

— Kérlek, kedves Lajos, most azután már nem lehet semmit sem titkolni, a kormány tovább nem exponálhatja magát, sem én, sem más hivatalos személy. Nem marad más hátra, minthogy te magadra vállald az egész ügyet.

A herceg ez ellen szabadkozott, de vallomásuk szerint ezt mondta:

— Ha ti és a hivatalos körök nem támogattok engem, nem csinálom ezt az ügyet.

IV. Alkudozás Nádossy Imrével és Windischgrätz Lajos herceggel

Rakovszky Iván belügyminiszter a parlamenti bizottság előtt előadta, hogy december 24-én a miniszterelnök irtól azt az utasítást kapta, hogy a rendőrség által folytatott rendes nyomozással párhuzamosan privátnyomozást is folytasson. Erre a belügyminiszter Nádossy utján Windischgrätz herceget december 25-re Kun-utcai magánlakására rendelte és itt hosszasan beszélgetett a két gyanúsítottal. A civilizált világon valószínűleg alig lesz valaki, aki méltányolni fogja a nyomozásnak ezt a kedélyes formáját, hogy a belügyminiszter ur vendégül látja a gyanúsítottakat és magánlakásán társalogva nyomoz. Mindez az eljárás a belügyminiszter ur szerint a miniszterelnök ur tudtával történt. Természetesen ezért együttesen terhelte őket a felelősség. A belügyminiszter felszólította Nádossyt, hogy kérje a szabadságolását. Nádossy felkereste a belügyminisztert és aggályait fejezte ki aziránt, hogy szabadságolása és a frankügyben való jelentkezése az országra nézve nagy veszedelemmel fog járni. Tehát hazafias célokra hivatkozva, igyekezett kihuzni magát. A miniszter ur megnyugtatta, de nem csak megnyugtatta, hanem saját miniszteri

Rasol, Mirjam késnélküli borotváló por a legjobb, legkiadósabb és legolcsóbb. Egyedüli készítő **Spitz Sámuel** festékkeresék. Carol-Mare Kérjen árajánlatot

autóján vitte el. Ő maga leszállt a belügyminiszteriurnál, míg Nádossy a pénzügyminiszteriurnál szállt le és onnan ment el gyalog Windischgrätz lakására. Ez az alkudozás és kapacitálás és ez az autózás közvetlenül a letartóztatás napja előtt történt. A hosszas tárgyalások csak arra szolgáltak, hogy a gyanúsítottak a nyomokat eltüntethessék, a részeseiket értesíthessék és elhallgattathassák, fontos és beható megbeszéléseket folytathassanak.

V. A terheltek állítása szerint félhivatalos akcióról volt szó

Azok a terheltek, akik ezideig a tagadás álláspontján voltak, később vallomást tettek és a vallomásaikban azt állítják, ők abban a hiszenben vettek részt a frankhamisításban, hogy ez félhivatalos akció. Hajts Lajos a térképészeti intézet vezetője Kurcz Sándorral a következőket közölte: „Egy felsőbb helyről jött direktíva értelmében az intézet hamis ezerfrankosokat fog gyártani és ne érdeklődjék tovább. Gerő szerint Windischgrätz egy listáról előkelő és a legmagasabb körökhöz tartozó egyének neveit olvasta fel, akik állítólag mind vállalkoztak volna a hamis frankok elhelyezésére. Nyolc tanu vallomásából ugyanilyen konkluzióra jut a jelentés. Rába Dezső a következőket mondotta:

— A herceg közölte velem, hogy sikerült magas állami funkciókat betöltő és köztisztviselőben álló hazafiak közreműködését megnyerni. Egyéb hazafias célok mellett közölte azt is, hogy a magyar kormány céljainak is megfelelő összeg fog jutni. Majd folytatta: Megnyugtatom, hogy mivel kormánykörök vannak az ügyben, a hazafias ügy nem fog bonyodalmaokra okot adni.

A jelentés további részében Windischgrätz nyilatkozataival foglalkozik és elmondja, hogy amikor olyan dolgot kérdeztek Windischgrätz-től, ami nem történt meg, határozott nemmel felelt, viszont sok kérdésben azt mondotta, hogy ebben a tekintetben nem vall. Így arra a kérdésre, hogy Ludendorff résztvett-e a hamisításban és hogy Gömbös Gyula tudott volna róla, határozott nemmel felelt. Ugyanakkor arra a kérdésre, hogy a kormányelnök bármelyféle módon tudott erről az ügyről, azt mondotta, törvényadta jogomnál fogva a vallomástételt megtagadom.

VI. A kormány eljárása a szokolhamisítókkal szemben felbátorította a frankhamisítókat

A jelentés eme részében foglalkozik a szokolhamisítással és kijelenti, hogy a kormány politikai felelőssége a frankhamisítás lehetőségéért megállapítható még azért is, mert előzően elnézéssel kezelte a szokolhamisítási bűnügyeket. Friedrich István a bizottság előtt azt vallotta, hogy már 1922-ben látott egy frankklisét, amelyet neki a szokolhamisításból ismeretes Mészáros Gyula mutatott. Vallja továbbá, hogy Windischgrätz részt vett Mészáros eme újabb akciójában. Éppen ezért feltétlenül összefüggést talál a frankhamisítás és a szokolhamisítás között.

VII. Jankovics Arisztid gyors visszahonosítása, reaktiválása és nyugdíjazása

Ebben a fejezetben kifejti a jelentés, hogy az az eljárás, ahogyan Jankovics Arisztidet hivatalosan visszahonosították, reaktiválták és nyugdíjazták, bizonyítja, hogy a kormány feltétlen befolyással volt a frankügyben.

VIII. A kormány felelőssége a nyomozás további folyamán

Ebben a fejezetben a jelentés azt hangoztatja, hogy a kormánynak nem lett volna szabad várnia bármilyen instrukciókat a francia megbízottaktól, hanem ő maga gyorsan és erélyesen kellett volna lépést tennie. A kormány ezen magatartásából egészen fölösleges konfliktus támadt a francia megbízottakkal, ami diplomáciai közbelépésre is okot adott.

Ezután az ügyészi vádirattal foglalkozik a jelentés. Furesának tartja, hogy amikor Nádossy Imre, akinek tettesi és felbujtói szereplése egészen világos, mint bűnsegéd vádoltatik, ugyanakkor a térképészeti intézet néhány alárendelt tisztviselője mint tettesek vádoltattak. Szembeszökő az is, hogy Baross Gábort csak bűnpártolás miatt vádolják, holott részt vett a Windischgrätz lakásán lefolyt tanácskozásokon. A vádiratban hasztalan keresek Schultze, vagy Mészáros nevét. Holott arra éppen elég adat lett volna. Ezután az ügy német vonatkozásait tárgyalja a jelentés. Megállapítja, hogy Windischgrätz azt mondotta, hogy a gondolatot külföldről kapta. Gerő pedig beismerte, hogy a papírt Németországból szerezte.

IX. A titkos társaság célkitűzése

Bár a vizsgálódásainknál kizárólag az a szempont vezérelt minket, írja a jelentés, hogy a frankhamisítás ügyben terhelte a kormányt politikai felelősség, mégis röviden foglalkoznunk kell azzal a kérdéssel, milyen célja volt a frankokat gyártó forgalomba hozó titkos társaságnak. Nádossy és Windischgrätz általánoságban hazafias célokat emlegetnek. De nem részletezik, hogy mit értenek e fogalom alatt. A fiatal emberek, akik a frankokat forgalomba hozták, szintén hazafias célokra hivatkoznak. Rába azt vallotta, hogy a pénzről támogatni akarták a hazafias egyesületek a hazafias sajtót, sőt szerinte a kormánynak is rendelkezésére akarták bocsátani összegeket. Baross Gábor azt állítja, hogy az Athenaeum-nyomdát akarták megvásárolni. Jankovics a nyugdíjának felemelését remélte.

Ezután a TESz ujjaélesztésével foglalkozik a jelentés, amelyet Szörcei erőltetett és Péruyi ellenezett. A TESz ujjaélesztése után alapszabály-változtatással Albrecht főherceget választotta meg kormányzó-eluökül. Ezen alkalommal Baross egy beszédet tartott, amelyben a következőket mondotta:

— Tudom, hogy siker esetén maradandót alkothatok hazámnak és fajomnak, de tudom azt is, hogy a vállalkozás meghaladja erőmet és borzalmas erkölcsi halál is fenyeget.

Utólag alig állapítható meg, micsoda bor-

Délfranciaországban hamis frankok terjesztéséért letartóztattak egy magyar diákot

Rassai nem adott be külön véleményt, hanem megállapította a kormány politikai felelősségét, ugyszintén Farkas Tibor is, aki a következőket kérte:

„Mondja ki a nemzetgyűlés, hogy a bizottsági jelentés alapjául vett tényállást nem tartja elégségesnek ahhoz, hogy a frankhamisítás szűgyenletes, beláthatatlan következményekkel járó és ugyjogi, mint politikai szempontból a legsúlyosabb megbírásal alá eső bűncselekményének politikai vonatkozásaira nézve az ügy jelentőségének teljesen megfelelő határozatot hozhasson és utasítsa a bizottságot, hogy a vizsgálatot haladéktalanul folytassa majd akkor, ha a nemzetgyűlés a vizsgálóbizottságot tanúidézés és eskü alatti kihallgatási jogával felruházta.“

Páris, február 25. A délfranciaországi Hieresben letartóztattak egy Szamuely Adolf nevű diákot, aki hamis ezerfrankosokat hozott forgalomba. Szamuely kijelentette, hogy egy magyar bizottságtól kapott megbízást a hamis frankok értékesítésére. Hieresben egy ezerfrankost váltott fel, amikor elfogták. Elmondotta, hogy február 12-én érkezett Franciaországba, száz darab ezrest hozott magával, amelyek közül nyolcvan hamis, husz valódi volt. Szamuelyt átadták a katonai ügyészségnek.

Xeresből jelentik: Szamuely Adolf magyar diák, akit itt letartóztattak, a rendőrbiztos előtt kijelentette, hogy egy magyar komité megbízást adott neki hamis ezermárkások elhelyezésére is. Az volt a feladata, hogy ezeket Franciaországban és Spanyolországban váltsa

zalmas erkölcsi halálra gondolhatott ez alkalommal a TESz országos elnöke, hiszen maga az a körülmény, hogy valaki egy társadalmi munkát nem tud sikeresen elvégezni, még nem jelenthet számára borzalmas erkölcsi halált. Megbízható adatok hiányában és zavaros tényállás mellett azonban mégsem állapíthatjuk meg, a vezetők részvétele dacára sem, hogy a TESz a maga egészében felelős lehetne egyes vezetőikért. Inkább azon nézet felé hajlunk, hogy a hamis frankok gyártására és forgalombahozatalára külön titkos társaság alakult.

X. Konkluzió

Bőven kifejtettük, hogy a frankhamisítás ügyében milyen súlyos mulasztásokat követett el a kormány, ugy a megelőzés szempontjából, mint a nyomozás irányítása körül. Ha a kormány, különösen a miniszterelnök, kötelességét komolyan teljesíti, a frankhamisítási ügy szűgyenyétől megkímélhető volna az országot. De kijelentettük, hogy a kormány magatartása ebben az ügyben a terheltek előadása szerint egyébként is agályos és e tekintetben különös sulyal esik a mérlegbe Windischgrätz Lajos herceg magatartása, aki sokszoros zaklatás, éjjeli és nappali kihallgatás dacára sem hajlandó arra a kérdésre nemmel felelni, hogy a kormány tudott-e a vállalkozásról. A felelősség elsősorban a miniszterelnököt terheli, másodsorban a belügyminisztert, a miniszterelnökségi államtitkárt: Jankovich Arisztid reaktiválásának és nyugdíjaztatásának körülménye miatt a honvédelmi minisztert és a nyomozatnak 1923. január 5-től történt irányítása miatt annak fogytakosságáért az igazságügyminisztert. Éveken át lehetséges volt, hogy egy titkos társaság hamis frankok gyártásának tervét akadálytalanul szője. Egy esztendőnél tovább lehetséges volt, hogy az állami térképészeti intézetben valóságban nyilvánosan gyártották a hamis frankokat, az országos főkapitány védelme alatt. Az a kormány, amely alatt ez megtörténhetett, nem maradhat a helyén. Az a kormány, ebben az ügyben nem vezetheti tovább a nyomozást, nem képviselheti tovább a vádat. Etre a feladatra csak érdemtelen kormány vállalkozhatik, csak az alkalmas a teljes igazság pártatlan kiderítésére.

fel. Szamuely négyezer darab háborúelőtti márkával fizetett aranyárka gyanánt és ezermárkás bankjegyekre tizenháromezer franknyi előleget vett fel.

Szamuely letartóztatásának híre nagy fel-tűnést keltett Párisban. A touloni ügyészség ma este kihallgatta a diákot, a kihallgatás részleteiről azonban még nem érkezett jelentés Párisba. Az az általános vélemény, hogy Szamuely Windischgrätz herceg bünszövetkezetével állott összeköttetésben és attól kapott megbízást a hamis frankok terjesztésére.

— Elkészült a vádirat a Barmat ügyben. Berlinből jelentik: A politikai szenzációvá fejlődött Barmat-botrányban most készült el az ügyészség a hatszáz oldalra terjedő vádirattal, mely Barmat Gyulát, a fővádoltat az állam rovására elkövetett csaláson kívül Helvig miniszteri főtisztviselő és a fogházban elhunyt Hoefle postaügyi miniszter megvesztegetésével vádolja, míg a többi gyanúsított ellen az eljárás beszüntetését ajánlja. A vádirat az állam kárát huszmillió márkára becsüli.

Hencsertakarók,
brokátok, butorszövetek legolcsóbb
bevásárlási forrása **Back Bernát,**
Oradea-Mare, P. Regina Maria 1.
Telefon 9-55

ENRILO babkávével

keverve, alig különbözik a tiszta babkávétől. Ez a keverék az „EnriLO“ által erősebb és tartalmasabb zamatot és több tápértéket kap. Az „EnriLO“ használatával a kávéfogyasztást olcsóbbá és takarékosabbá teszi. — Az EnriLO egyedüli gyártói, **Franck Henrik Fial** cég kezkeskedik kitünő minőségéért. **EnriLO.**

Péntek,
ZS
A jelen
A köz
elsőrangban
chalucjelölt
tőzet egy
áll. A rész
a telepen.
sleges zsidó
akik komoly
zés után m
Ugyanc
chalucjelölt
alatt álló
helyezést.
lakatos seg
akik nehéz
faragómunk
nem is üzt
nál, (C uj
vagy írásba
lékelése me
A Pale
felhívja a
hogy a jó
kény'elen a
és csak azo
engedélyt r
testi munka
akik tisztá
hétéről tu
felel meg,
szesült. A
tovább és l
hiszünk mi
folyamán
hogy legkés
hivatalunk
felelő mun
kertesztelep
lentkezés e
A r
A bái
zajlott le s
Pompás ha
amelyen öt
fel, dokume
álarcos bál,
előkezezte
órákban ért
a Keren K
Beiktatták
A mint
(szefárd) or
telbaum J
hunyt szig
kedden fog
A főrabbi
együtt Cse
közönség v
sága és a
dek elhang
le a főrab
tet rendezt
számos tdy
a nagyobb
viseltette m
Az orto
Ádár alkál
letű beszéd
nagyjainkr
elhunyt Te
got ért nag
tással volt
A nagy
Felemel
és 22-én a
Ezeken a r
gyűlése és
pelték meg
Kere

olhatott ez alka... ke, hiszen maga... egy társadalmi... végezni, még nem... erkölcsi halált... és zavaros tény... sem állapíthatjuk... óra sem, hogy a... s lehetne egyes... felé hajlunk... ra és forgalomba... ág alakult.

ankhamisítás ügy... at követett el a... pontjából, mint a... a kormány, külö... gét honolyan tel... szegyenétől meg... De kijelentették... ebben az ügyben... egyébként is ag... s szilvaly esk a... a herceg maga... éjjeli és nappali... arra a kérdésre... tudott-e a válla... a miniszterelnököt... niestert, a minisz... ch Arisztid reakti... körülménye miatt... gomoznak 1923... miatt annak fogya... szert. Éveken át... a társaság hamis... hálytalannal szije... ges volt, hogy az... kszággal nyilvano... at, az országos fő... rmány, amely alatt... at a helyen. A... vezérbeti tovább... tovább a vádat... kormány vállal... jes igazság pártat...

Tartóztattak

rab híboruelötti... gyanánt és ezer... omezer franknyi

a hire nagy fel... puloni ügyészség... a kihallgatás rész... érkezett jelentés... nény, hogy Sz... bünszöveket... atról kapott meg... tésére.

Barmat ügyben. szenzációvá fejlődött... el az ügyészség a... tal, mely Barmat... rovására elkövetett... főtisztviselő és a... gyi miniszter meg... többi gyanúsított... nja. A vádirat az... becslé.

Karók,
k legolcsóbb
ck Bernát,
na Maria 1.

Enriilo által
riilo" hasz-
Enriilo egye-
ért. Enriilo.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Uj kertészeli chaluctelep

A jelentkezés utolsó határideje március 5

A központi Palesztinahivatalnak sikerült egy elsőrangban berendezett kertészeti telepen újabb tíz chalucjelölt részére munkaalkalmat szerezni. A kertészet egy kiváló cionista szakember vezetése alatt áll. A résztvevők teljes ellátást és lakást kapnak a telepen. Március ötödikéig jelentkezhetnek egészséges zsidó ifjak (csak fiúk) 17 éves kortól feljebb, akik komolyan elhatározták, hogy a kétévi kiképzés után mint chalucok kimennek Palesztinába.

Ugyancsak március 5-én zárul le az ipari chalucjelöltek jelentkezése is, akik a berendezés alatt álló kolozsvári chalucotthonban nyerne elhelyezést. Az otthonba asztalos, lakatos és géplakatos segédek vesznek fel, vagy olyan ifjakat, akik nehéz munkákra, mint pl. kőműves és kőfaragómunkára alkalmasak, ha eddig ezt a szakmát nem is űzték. A jelentkezések a Palesztinahivatalnál. (Cuj Brassai-u. 10.) történnek személyesen, vagy írásban: fénykép és orvosi bizonyítvány mellette.

A Palesztinahivatal ezuttal is nyomatékosan felhívja a Palesztinába készülő zsidó ifjúságot arra, hogy a jövőben még nagyobb szigorúsággal lesz kénytelen a kivándorlásra jelentkezőket regisztrálni és csak azok részére lesz módjában a kivándorlási engedélyt megszavazni, akik éveken keresztül nehéz testi munkát végeztek, azonfelül lelkes cionisták, akik tisztában vannak az ország helyzetével és hétértel tudnak. Ezen feltételeknek leginkább az felel meg, aki 2 éven át chaluciképzésben részesült. A Palesztinában való elhelyezkedés legbiztosabb és legegyszerűbb útja a chaluckodás. Felhívunk minden zsidó ifjút és leányt, akik ezen év folyamán be akarnak lépni a chaluc-szervezetbe, hogy legkésőbb március 5-ig jelentkezzenek, hogy hivatalunknak módjában álljon idejében a megfelelő munkahelyekről gondoskodni. Az apahidai kertészeti telep létszáma betelt, úgy, hogy további jelentkezés erre a telepre céltalan.

A maroshévi zsidó nők estélye

A bál szezón utolsó és legsikerültebb mulatsága zajlott le szombaton, február 20-án Maroshévizben. Pompás hangulat, jókedv jellemezte az álarcos bált, amelyen öletesebbnél öletesebb jelmezek vonultak fel, dokumentálva a vidám farsangi éjszakát. Az álarcos bál, amelyen az egész város intelligenciája felekezetre való tekintet nélkül résztvett, a reggeli órákban ért véget. Az estély jövedelme nagyrésztben a Keren Kajemeté.

Beiktatták Teitelbaum Joel nagykarolyi főrabot

A mintegy egy év előtt a nagykarolyi második (szefárd) ortodox hitközség által megválasztott Teitelbaum Joel főrabbi — a nemrég tragikusan elhunyt szigeti főrabbi testvére — február 23-án, kedden foglalta el ünnepi keretek között új állását. A főrabbi kedden délután érkezett meg családjával együtt Csehszlovákiából. Az állomáson nagyszámú közönség várta, közöttük a hitközség teljes előjárósága és a hatóságok képviselői. Az üdvözlőbeszéd elhangzása után a hitközségi templomban folyt le a főrabbi beiktatása. Este 400 terítékes bankettet rendeztek a főrabbi tisztelésére, amelyen szintén számos üdvözlőbeszéd hangzott el. Az ünnepségen a nagyobb erdélyi hitközségek legtöbbször is képviseltette magát.

Nagyszébenben

Az ortodox szefárd hitközség templomában Zájin Ádár alkalmából Künstlicher főrabbi nagylendületű beszédében megemlékezett az ez évben elhunyt nagyjainkról, különösen kiemelve a csak most elhunyt Teitelbaum szigeti főrabbi által a zsidóságot ért nagy veszteséget. A gyászbeszéd nagy hatással volt a nagyszámú jelenlévő közönségre.

A nagyenyedi Chevra Kadisa jubileuma

Felemelő ünnepélyben volt része február 21-én és 22-én a nagyenyedi zsidó hitközség tagjainak. Ezekben a napokban zajlott le a Szentegyet évi közgyűlése és az azt követő közbülső keretében ünnepelték meg a Chevra Kadisa fenállásának 30 éves

fordulóját. A gyűlés résztvevői melegen ünnepelték úgy az alapító elnök Gál A. Samut, mint az együletet évek óta sikerrel vezető Klein Samu jelenlegi elnököt, aki 25 év óta vezető tagja ennek. A tisztújítás során egyhangulag további 3 évre újból Klein Samut választották meg elnöknek. Ezután Schönfeld főrabbi magasan szárnyaló szavakkal méltatta az egyület működését. Felszólalt még Klein

Samu elnök és Benedek Miklós, akik a nap fontosságát méltatták.

Purim esti Istentisztelet

A kolozsvári Ferdinánd-uti zsinagógában a purim-ünnep előestéjén az istentisztelet délután fél hét órákor kezdődik. Beszédet mond Eisler Mátyás főrabbi.

„Európa népei fellázadnak Amerika gazdasági diktatúrája ellen“

Trockij feltűnést keltő beszéde a III. internacionálé ülésén. Az orosz emigráció parlamentje március elején ül össze Párisban

(Moszkva, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vörös hadsereg megalakulásának nyolcadik évfordulója alkalmából Worosilov tábornok főparancsnok proklamációt adott ki, amelyben rámutat arra, hogy a létszámredukciót a fegyverkezletek gyarapításával rekompenzálta a szovjet, valamint a határmenti pontok megerősítésével és a csapatok alaposabb kiképzésével. Az ünnepség alkalmából valamennyi kommunista vezetőember üdvözlő táviratot küldött, csak Trockij nem. Trockij magatartása élénk feltűnést keltett, különösen azon kijelentései után, amelyeket a harmadik internacionálé végrehajtóbizottságának ülésén tett.

A napokban ugyanis Moszkvában összeült a harmadik internacionálé végrehajtóbizottsága. Ezen az ülésen a szovjet vezetőemberei Európa általános helyzetével foglalkoztak. Leszögezték, hogy Franciaország, Anglia és Németország állandó krízise, a gyarmati felkelések, valamint a kínai események a kapitalizmus közeli bukásának előjelei. Ennek a megállapításnak elfogadásával Trockij még hozzáfűzte, hogy csak a szocialista alapon létrejött Európai Egyesült-Államok menthetik meg Európát az amerikai gyámság és diktatúra alól. Trockij biztosra veszi, hogy az európai népek fel fogják lázadni Amerika pénzügyi és gazdasági hegemoniája ellen, amelynek főberője Anglia.

Belgrád, február 25. Mialatt a szovjet vezetői fel akarják lázítani Európa népeit, az orosz ellenforradalmárok nagyarányú előkészületeket tesznek arra, hogy egységesen folytassák harcukat a mai orosz rezsim ellen. Március első napjaiban, mint ismeretes, a különböző államokban elsőt emigránsok Párisban kongresszust tartanak, amelyre formális parlamenti rendszer alapján választják meg a kiküldendő delegátusokat. A párisi kongresszuson a Jugoszláviában élő orosz menekültek negyven delegátussal vesznek részt. Vasárnap tartották meg Belgrádban a párisi kongresszuson résztvevő kiküldöttek választását.

A választáson négy lista szerepelt. Az elsőnek a vezetője Nikolájevics Nikoláj nagyherceg volt politikai programmal, a második ugyancsak Nikolájevics nagyherceg gazdasági programmal, a harmadik az egyházi párt listája, míg a negyedik lista vezetője Cyrill nagyherceg, az orosz emigráció egységének cárjelöltje. Erre a listára mindössze öt szavazat jutott, míg a túlnyomó többséget Nikolájevics nagyherceg politikai programját valló párt szerezte meg. A választás eredményeképpen a párisi kongresszuson a jugoszláviai kiküldöttek zöme Nikolájevics nagyherceget fogja támogatni.

Grödl báró házassága egy Habsburg-főhercegnővel

A máramarosszigeti zsidó nagyiparos-család legfiatalabb tagja feleségül veszi Lipót Szalvátor főherceg leányát

(Bécs, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák főváros főuri köreiből napok óta élénk beszéd tárgyat képez a házasság, amely a Habsburg-ház egyik tagja, Margareta főhercegnő és egy máramarosszigeti zsidószármazású nagyiparos, báró Grödl között van készülődésben. A házasság híre már körülbelül másfél évvel ezelőtt forgalomba került és úgy tudják, hogy Margareta főhercegnő, aki a jelenleg Barcelonában élő Lipót Szalvátor főherceg és felesége, Blanka főhercegnő leánya, már jegyet is váltott a fiatal nagyiparossal. A főhercegnő néhány évvel ezelőtt ismerkedett meg a Grödl-fival, akinek szüleiül Budapesten Lipót Szalvátor családja, mint vendég, tartózkodott.

Margareta főhercegnő már hosszabb idő óta Olaszországban él, ahol Viktor Emanuel király udvarának vendége. Tény az, hogy a fiatal Grödl báró gyakran látható az olasz fővárosban, oldán a szép főhercegnővel, akinek sportkirándulásain rendszeresen részt vesz.

Margareta főhercegnő már gyermekkorában élénk hajlamot árult el az élet gyakorlati oldala iránt. Megtanult festeni és ezen a téren valószínű művészetre tett szert. A főhercegnő a harmadik leánya Lipót Salvatornak, akinek összesen hat leánygyermek van. Ezek közül az egyik egy spanyol főnemes felesége, míg a többiek még hajadonok és a szülői házban élnek. A főhercegnők mindegyike új valami praktikus foglalkozást, az egyik kalapot készít, a másik ruhákat varr, Mária Imakulata főhercegnő pedig, aki a testvérek között a legfiatalabb, szindarabokat és zenei kompozíciókat alkot. Egyik balletjét, amelynek „Tizennyolc tavasz“ volt a címe, 1918-ban mutatta be az egész császári család jelenlétében a bécsi udvari Opera.

A főhercegi család ismeretsége Grödllel egyébként még abból az időből származik, amikor Lipót Salvator főherceg, mint magasrangú katonatiszt, Zágrábban élt és ott élénk összeköttetést tartott fenn a Grödl-családdal, amelynek tudvalevőleg Horvátországban kiterjedt erdőségei vannak. Lipót Salvator főherceg és fiai több ízben vettek részt a Grödl-család által rendezett vadászatokon. A főhercegi család legutolsó budapesti tartózkodásakor annál szívesebben vették igénybe Grödlék házában vendégszeretetét, amennyiben inkognitóban akartak maradni és hivatalos minőségben sehol nem kívántak mutatkozni.

Ezalkalommal a főhercegnő testvéreivel és szüleivel együtt nem az udvari páholyban, hanem földszinti tülhelyen foglaltak helyet. Lipót Salvator főherceg ekkor azt mondta leányainak:

— Csodálatos, mennyivel jobban lehet innen látni és hallani, mint a mi rendes helyünkről.

Amire Margareta főhercegnő ezt válaszolta:

— Azt tartom, hogy ez nemcsak a színházra, hanem általában az egész életre vonatkozik.

Lipót Salvator fiai közül ketten szerény viszonyok között élnek Bécsben. Egyikük kereskedő, a másik pedig mérnök egy autobilgyárban. Három másik fivérük elektrotechnikával foglalkozik, ezek Madridban élnek.

* Brassóban hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 82.

Kereskedők figyelmébe!

Festünk bármilyen gyapju, műselyem és pamut fonalat szintartóan, bármilyen színre. **Végáru festés ad jusztálva.**

„Kristály“ kelmelesítő, vegytisztító és gőzmosógár, **Cluj,** Telefon 500

Az Uj Kelet tavaszi Palesztina-kirándulása

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük már, hogy az Uj Kelet szerkesztősége a Palesztinahivatal közreműködésével ez év április havában, közvetlenül Pészach után nagyszabású Palesztinakirándulás megrendezését tervezi. A kirándulás programja akként van összeállítva, hogy a körülbelül tizenöt napra tervezett ott-tartózkodás ideje alatt a kirándulók nemcsak a történelmi Palesztina festői tájait és az épülő ország új városait és falvait tekinthetik meg, de alkalmuk lesz közvetlenül megismerkedni az ország ipari és kereskedelmi viszonyaival és azokkal a lehetőségekkel, amelyek az ott letelepülni szándékozóknak kínálkoznak. A kirándulók kisebb, 8-10 tagból álló csoportokra osztva fogják szakszerű vezetők kíséretében autókön bejárni az ország minden nevezetesebb helységét.

A kirándulás rendezősége előre gondoskodik az összes résztvevők kényelmes elszállásolásáról és el látásáról, ami tekintettel arra, hogy a kirándulás a főturistaszezonba esik, a magánosok számára ren-

kívül nehéz és még költségesebb. Ugyancsak gondoskodik a rendezőség arról, hogy a kirándulók úgy a hajón, mint benn az országban ortodox köser ellátásban részesüljenek.

A rendezőségnek még nem áll módjában teljes precizitással megállapítani a részvétel költségeit, az eddig rendelkezésére álló adatok szerint, amelyeken lényeges változás előreláthatólag nem fog történni, a kirándulás költsége a következő:

I. Teljes ellátással a hajón és Palesztinában, összes szállodai, vasuti és autóköltségek Konstanztól Konstanzáig: I. osztály 50 font, II. osztály 35 font.

II. Hajóköltés teljes ellátással Konstanztól Konstanzáig: I. osztály 24 font, II. osztály 15 font, III. osztály 5 font.

A rendezőség felkéri az összes érdeklődőket, hogy részvételi szándékukat legkésőbb március hó közepéig jelentsék be, mert későbbi jelentkezések előreláthatólag nem vehetők figyelembe.

Az „Abend“ letartóztatott főszerkesztője éhségstrájkba kezdett

Ujabb sajtóbotrány Bécsben

(Bécs, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Abend“ főszerkesztőjének, Alexander Weisznak és a lap kiadóhivatali főnökének, Oskar Fuchsnek letartóztatása ügyében mind ezideig semmi változás nem állott be. A védők szabadlábrahelyezése iránti kérvényét az ügyészség azzal utasította vissza, hogy a bizonyítási eljárás még mindig nincs befejezve.

Alexander Weisz azonban mindenesetre éhségstrájkot kezdett a fogházban, mert nincs megelégedve a vizsgálat lassu tempójával. Az „Abend“ ügye egyébként nemcsak az igazságtügyi hatóságokat, hanem az adóhivatalt is foglalkoztatja, mert Colbert, a lap kiadója, nemcsak a saját, de munkatársainak havi jövedelméről is hamis tételeket jelentett be és többek között fiának, Colbert Ernőnek, akinek havi 25-30 millió korona fizetése volt, egy fillért sem tüntetett fel fizetésként.

Az „Abend“ esete egy másik újság affért hozott felszínre, ami különösen azért érdeklő a közönséget, mert szereplői, két magyar újságíró, Hacsak Géza és Herceg Géza. Ezek néhány év előtt megvásárolták a „Wiener Allgemeine Zeitung“ot és az Elbemühl-vállalat több más lapját, amelyek a Castiglioni érdekeltséghez tartoznak. Fritz Austerlitz, az „Ar-

beiter Zeitung“ főszerkesztője a napokban azt írta róluk, hogy a bécsi Escompte Gesellschaft igazgatóját, Kuxot megakarták zsarolni. A cikke a „Wiener Allgemeine Zeitung“ főlaborodott hangon válaszolt és azt írta, hogy az „Arbeiter Zeitung“ ugyilátszik újabb leleplezésekkel elttusolni akarja saját táborá botrányait.

Az „Arbeiterzeitung“ erre lekötölte Kux igazgatónak egy terjedelmes levelét. Ebben a levélben közli, hogy Herceg és Hacsak egy újságíró küldötték hozzá és felszólították abból az alkalomból, hogy sikerült bankjának Amerikában az Alpinen Montangesellschaft részvényekből egy nagyobb mennyiséget elhelyezni, közöljön a lapban egy prospektust és küldjön ezért háromszázezer koronát. Kux igazgató Austerlitzhez intézett levelében kérdi, vajjon a szocialista újságíró miért nem gondolt az újságíró törvény megalkotásánál arra, hogy hasonló zsarolások ne történhessenek. A „Wiener Allgemeine Zeitung“ újabb válaszában beismeri, hogy egyik embere járt Kux igazgatónál, azonban ez a kiadóhivatalnak egy olyan üzleti lépése volt, amit minden lap, amely élni akar, „elkövet“. A rendőrség mindazonáltal nyomozást indított meg a „Wiener Allgemeine Zeitung“ kiadói ellen és beidézte úgy a két szerkesztőt, valamint Kux igazgatót is.

Constantinescu miniszter tovább folytatja intrikáit

Levélben ad tanácsot az ellenzéki pártoknak

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Constantinescu miniszter különös politikai kártyakeverő szerepe napról-napra élesebben domborodik ki. A földművelésügyi miniszter legújabbán azt a látszatot igyekszik kelteni, hogy tulságosan szíven viseli az ellenzéki törekvések sikerét és ezért atyai jóindulattal levélben arra figyelmeztette az egyesült ellenzéki pártokat, hogy csak akkor érhetnek el eredményt, ha az Averescu párttal is meg tudnak egyezni. Arról, hogy az ellenzéki pártok hogyan fogadták ezt a közvetítést, még nem érkezett híradás, Constantinescu intrikáinak azonban már szemmel látható következményei vannak. Stelian Popescu miatt Ploestiben nézeteltérés támadt az egyesült ellenzék körében.

Averescu tábornok Constantinescu miniszter tegnapi nyilatkozatára, amelyben a kormány-utódlásra vonatkozólag bocskátkozik jóslatokba, kijelentette, hogy az az ember, aki a liberális párt mindenhatója, az egymásutáni választások kudarcra miatt nem bír azzal az erkölcsi felhatalmazással, hogy a jövő kormányt illetőleg jóslásokat tehessen.

A belügyminisztérium visszautasította Nistor bukovinai miniszter felebhezését a csernovitzi és radautzi községi választások ügyében,

mert azt az indokot, hogy péntek este lévén, a zsidó szavazók nem érvényesíthették jogaikat, nem találta elfogadhatónak, sőt a pótválasztást is péntekre tűzték ki.

Csernovitzban egyébként a liberálisok visszavonták listájukat és a parasztpárt és a szocialista párt közös listájával szemben a nemzeti blokklistát támogatják.

Az „Aurora“ mai száma biztos forrásra hivatkozva arról ad hírt, hogy a kormány mielőtt elhagyná helyét, amnesztiát fog adni a választási visszaélésekre. Erre volt már példa 1922-ben is, amikor az általános választások után amnesztiát adott a kormány valamennyi választási visszaélésre. Mihalache az „Aurora“nak adott nyilatkozatában súlyosan megtámadja a kormányt ezért a tervéért és kijelenti, hogy az ellenzéki pártok, ha kormányra kerülnek, minden esetleges amnesztiára való tekintet nélkül szigorúan el fogják járni mindazokkal, akik a választási visszaélésekben résztvettek.

Zongorák gyári lerakata, gyári ár-an részletre is. **Sternberg**, — O adea-Mare Bulev. Regele Ferdinand

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes zsidó és házasági napilapja szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő az Uj Kelet cikkeinek utánnyművései csak a levél megjelölésével engedjék meg.

A mai naptár

Schlachmóneszért földet ad a zsidó népnek a Keren Kajemet. Purim napja közeledik. A komor hétköznapok közé bevillágít az öröm ragyogó sugara. Öröm az életnek, melyet ezen a napon adott vissza a Véletlen, a kockavetés a zsidó nemzetnek. Ezen a napon, éppen mert élni akarunk újra a mi országunkban, tettekkkel és pénzzel kell gondolnunk arra az alapra, amely visszavásárolja a zsidó népet elidegeníthetetlen tulajdonává Erec Jiszráélit. Ezen a napon minden zsidó házba be fog kopogtatni a Keren Kajemet egy-egy munkatársa és figyelmeztetni fog minden zsidót, hogy újra a hámani kockavetés napjait éljük. Csak egy kiút van: Erec Jiszráél! Rajtunk áll, hogy ennek a kockavetésnek végeredménye újra a zsidó nép megmentését jelentse. Ha mindenki teljesíti a kötelességét, megszűnik a súlyos palesztinai krízis, mert új földeken új munkásokat telepíthet le a földvásárló alap, a Keren Kajemet. A zsidó nép sorsa le van téve azok kezébe, akik Purimkor megváltják a földet schlachmónesz utján. Mindenki teljesítse kötelességét! Ma felkeresi Önt a Keren Kajemet munkatársa, hogy Erec Jiszráélben új föld vásárlására az Ön adományait átvegye. A Keren Kajemet már eddig is 200.000 dunam földet váltott vissza és azon több, mint 40 falut és kolóniát létesített. A Keren Kajemet a nagyszámú zsidó bevándorlónak, akik letelepítésre várnak, csak úgy adhat földet, ha Ön is hozzájárul újabb földek vásárlásához. Támogassa a Keren Kajemetet nagyobb adománnyal: Ha nem találhat otthon, önként is küldje be adományát a Keren Kajemetnek!

A lengyel állam elősegíti a cionizmust. Varsóból jelentik: A minisztertanács mellé rendelt kisebbségi osztály legutóbbi ülésén a cionista szervezetek legalizálása fölött tanácskozott. Megállapították, hogy a lengyel kormány a cionistáknak azt a törekvését, hogy Palesztinában nemzeti otthonhoz segítse a zsidóságot, tejes mértékben támogatni kívánja és a zsidó mozgalmat a lengyel köztársaság területén sem szervezkedési, sem egyéb működését nem kívánja gátolni. Különösen áll ez a kivándorlás organizálására, a cionista alapokra való gyűjtésre és főleg a chalucmozgalomra. A cionista szervezetet, mint külön politikai organizációt nem kell törvényesíteni, mert hiszen olyan politikai csoportosulások keretei között mozog, amelyek nem szorulnak a kormány részéről külön legalizálásra. Ugyanez az osztály foglalkozott a zsidó klubnak az új ipartörvény módosító javaslataival. Erre nézve azonban végleges határozatokat nem hoztak.

Hétfőn tárgyalják a Focker-panama ügyét. A fővárosi hadbírószék hétfőn tárgyalja a Focker-panama ügyét. Hentescu tábornokot és Alexandru Jurgea-Negrilest tannakként fogják kihallgatni. Katonai jogászörökben a Focker panamából kifolyólag az a vélemény alakult ki, hogy a katonai büntetőtörvénykönyvnek a szállítási visszaélésekre vonatkozó paragrafusait módosítani kell. Eszerint a vélemény szerint minden olyan szállítási visszaélést, amely emberéletben tehet kárt, tömegbaleseteket okozhat, hazaárulásnak kell minősíteni. A Focker panama hadbírószék tárgyalása elő katonai és polgári körök egyforma érdeklődéssel tekintenek.

Elsőrangú francia gyapjufonal érkezett. Kérjen árajánlatot.

Szönyegszövedék figyelmébe.

„La Carneval“ — Goldstein & Co
Oradea-Mare, Bulv. Reg. Ferd. 7.

— **Grófi rangra emelik Sir Herbert Sa-**
muelt. Londonból jelentik: Beavatott helyen egy
tudják, hogy Sir Herbert *Samuelt*, Palesztina volt
kormányzóját a Legfőbb Szénbizottság elnökét grófi
rangra fogják emelni, mihelyt a bizottság befejezte
munkálatait.

— **Párisban gépevel együtt porráégett**
egy román pilótatiszt. Bukarestből jelentik,
hogy Kolbak bukaresti kereskedő, a francia had-
sereg tartalékos repülőhadnagyja tegnap súlyos re-
pülőszerecséltenség áldozata lett. Kolbak két hét-
tel ezelőtt ment haza gyakorlatra. Tegnap repült
először a körülbelül 160 méter magasságban a gép
egyik szárnya beleakadt az Eifel torony szikratávíró-
antennájába. A szárny letörtött, a gép elvesztette
egyensúlyát, közben a motor is defektet kapott s
pillanatok alatt az egész gép lángban állott. A pi-
lótahadnagy gépevel együtt porráégett.

— **Fahn Mihály jobban van** Fahn Mihályt,
a Haggibbor többszörösen válogatott csapára, aki
tudvalevőleg a vasárnapi Academia—Haggibbor
mérkőzésen súlyos lábszárcsonttörést szenvedett, a
Park-szanatóriumban ápolják. Kezelőorvosának vé-
leménye szerint állapota javulóban van és ameny-
nyiben komplikációk nem állnak be, úgy az eltört
láb rövidebb időn belül begyógyul.

— **Nordau leánya Amerikában.** Newyork-
ból jelentik: Maxa Nordau, Nordau Miksa leánya,
most érkezett Amerikába. Fogadtatására már a ki-
kötőben számos zsidó szervezet delegációi jelentek
meg. Közöttük volt a francia kolónia egy küldött-
sége és minden amerikai jelentősebb irodalmi és
művészi egyesület reprezentánsa. A Hotel Anconiá-
ban már ott találta őt Berenger, a francia követ
barátságoshangu levele, amelyben Franciaország
követe biztosítja Max Nordau leányát, hogy a new-
yorki körök örülnek, hogy maguk között üdvözöl-
hatik. A newyorki francia egyesület Maxa Nordau
tisztelőre nagyszabású fogadóestélyt rendezett,
amelyen Newyork legelőkelőbbjei jelentek meg.
Maxa Nordau újságírók előtt kijelentette, hogy
nemcsak azért jött Amerikába, hogy itt képeit ki-
állíthassa és felolvashasson, hanem főleg, hogy
apja tradíciójához híven *Erec Jisráélért dol-*
gozhasson. A zsidó nékhöz akar fordulni, a nőhöz,
aki a zsidó nemzeti otthon ujjáépítési munkájában
kell hogy az első helyet foglalja el. Elhunyt ap-
jának egyik legfőbb kívánsága volt ellátogatni
Amerikába és megköszönni az amerikai zsidóságnak
azt a nagylelkű támogatást, amit a háború álta-
sajtott európai testvérek érdekében nyújtott é
felkérni Amerika zsidóit arra, hogy minden tehet-
ségüket és támogatásukat állítsák be *Erec Jisráél*
szolgálatába. Annak a reménynek ad kifejezést,
hogy sikerülni fog neki már amerikai tartózkodása
alatt megteremtteni *Erec Jisráél* érdekében az
amerikai és európai zsidó nék között a kapcsolatot.
Közölte továbbá, hogy mihelyt Párisból visszatér,
megkezdí az előkészületeket apja holttestének *Erec*
*Jisráél*be való szállítása iránt. Tel-Aviv volt
polgármestere ugyanis legutóbb közölte Nordau
Miksa özvegyével, hogy a palesztinai zsidóság méltó
keretek között kívánja *Erec Jisráél* földjén elte-
metni a zsidó föld nagy bajnokát.

— **Chaim Weizmann szabadalmi pöre**
egy párisi mérnökkel. Londonból jelentik:
Egy párisi kémikus pert indított dr. Chaim
Weizmann, a cionista világszervezet elnöke el-
len. A per tárgya az volt, hogy *Weizmann* a
háború alatt a francia vegyész találmányát fel-
használta angol háborús célokra, sőt a talál-
mányt *Weizmann* Angliában szabadalmaztatta
is. A kémikus kártérítést követelt és azt, hogy
*Weizmann*tól vonják meg a vegyszerre kiadott
szabadalmat. A hosszú hónapokig tartó perben
végül ítélték. Az ítélet kimondotta, hogy
a párisi kémikus panasza *teljesen alaptalan.* A
felperest elutasították és a perkiöltségekben is
elmarasztalták.

— **Adókvivetési joguk lesz a palesztinai**
hitközségeknek. Jeruzsálemből jelentik: A kor-
mány hivatalos közlönye rendeletet publikál a
vallási közületekről. Az általánosságban tartott
rendelet szerint Palesztina kormányzója felha-
talmazást nyert arra, hogy a palesztinai zsidó
hitközségek helyzetét egy külön rendelettel
szabályozhassa. Az általános rendelkezésben a
vallási hitközségek jogi személyeknek tekintet-
nek, adókvivetési joggal. Funkciójuk azonban
tisztára vallási ügyekre terjedhet ki.

— **Zárában letartóztatták Piasztírasz**
görög tábornokot. Bukarestből jelentik: Párisi
jelentés szerint a jugoszláv rendőrség Zárában le-
tartóztatta Piasztírasz görög tábornokot. A letartóztá-
tás a görög kormány kérelmére történt és minden
valószínűség szerint összefüggésben van Pangalos
generális intézkedéseivel, aki az ellenszegülő tiszte-
ket részben száműzetésbe kildi, részben elfogatja.

— **Ügyvédi hír.** A kolozsvári ügyvédvizsgá-
tató bizottság dr. *Sacu* János, kamarai dékán el-
nökelete alatt a múlt héten kezdte meg februári
szesszióját, amelynek során dr. *Fenichel* József és
dr. *Kornhauser* Izidor, kolozsvári ügyvédjelöltek si-
kerrel letették az ügyvédi vizsgát.

— **Ujra kigyuladt két szonda Campina**
mellett. Bukarestből jelentik: Campina mellett
Snitica községben a 10. és 11. számú szonda teg-
nap délután kigyuladt. A tűz 6 óra tájban kelet-
kezett és pillanatok alatt lángba borította mind a
két szondát. A késő éjjeli órákban kupolák segít-
ségével emberfeletti munka árán sikerült a tüzet
lokalizálni. Megállapítást nyert, hogy a tüzet rövid-
zárlat okozta. A kár többmillió lejre rug.

— **Eljegyzés.** *Salamon* Ábrahám Kfar Gi-
deari erdélyi kolonista leányát *Rózsikát* eljegyezte
Just Béla Tel-Aviv. (Minden külön értesítés helyett)

— **Bartók Béla hangversenye.** A leg-
nagyobb elő magyar zeneköltő és zongoravirtuóz:
Bartók Béla tegnap este tartotta mag egyetlen
hangversenyét a kolozsvári Magyar Színházban. Ez
az őszhaja, szikár művész a legelvontabb és leg-
raffináltabb finomságok megszólaltatója. Idegeinek
vibrálásit minden billentéséből, minden egyes ak-
kordjából kiérezzük. Modern, halk és mégis robusz-
tus egyéniség, aki lelkének izzó áramával és nem
technikai fölényével hódítja meg a közönséget.
Tegnap esti koncertjét két Beethoven-szonátával
kezdte meg, amelyeket a legnagyobb Beethoven-
interpretátorokra emlékeztető erővel és egyben kü-
lönösen egyéni felfogással szólaltatott meg. *Cou-*
perin Francois érdekes sui-jé, a bizarr zenei el-
beszéléseknek, drámai lüktetésű témának rejtett fi-
nomságait, éppen olyan nagy technikai felkészül-
séggel, mint kongeniális simulékonysággal hozta ki.
A közönség époly meglepetéssel, mint a különös
témán való gyors fellemelegedéssel fogadta a francia
zeneszerző alkotását. *Bartók* román darabjai követ-
keztek ezután, bő melódiájú, álmátag s mégis heves
dalok, melyekben elevenen lüktet az erdélyi román
nép szíve. Csodás művészettel, az interpretálás
teljes készségével szólaltatta meg őket kiváló mes-
terük. *Kodály* Zoltán sírfelirata, tragikus tónusával,
drámai stílusával s a játék minden érzelmi árnya-
latot kihozó precizitásával nagy hatást ért el. Vé-
gül *Bartók* „Gyermekeknek” című füzetéből adott
elő néhány kedves darabot. A tudatos és a zenei
hatások legnagyobbrendű s egyben legegyszerűbb
eszközeivel megkomponált darabok minden igazi
zenekedvelőt elragadtak. Aki az egyszerűségnek
ilyen fokára ért el, az már a művészet horizontjára
érkezett meg. Így *Bartók* is, aki mostani fellépése
vel is bebizonyította, hogy Európa legegényibb,
legfejlettebb és egyben legtudatosabb zenei
egyénségei közé tartozik. (s.)

— **Csendőrkézre kerültek a bácsi ál-**
arcos rablók. Megemlékezett már az Uj Kelet
annakidején Bács határában történt vakmerő álarcos
rablótámadásról, melynek szenvedő hőse *Notescu*
Avram bácsi gazdálkodó volt. A csendőrség energi-
gikus munkájának köszönhető az a tény, hogy a
rablótársaságot rövid idő alatt leplezte. Állandó
ku atást végeztek a falu határában elterült erdőben
és ennek eredményeképp két katonaszökevénynt fog-
tak el egy erdei kunyhóban. Eleinte nem akartak
vallani, de később megtörték és elmondották hogy
szomszok a vidék rettegett álarcos rablóival. Két
társukat, mindketten szökött fegyencnek, előreküldték
vasuton és ők maguk is kereket akartak oldani. A
csendőrség intervenciójára letartóztatták a szamos-
völgyi vonalon utazó két fegyencet is. A banda
ötödik tagja és egyuttal feje *Soltiu Andrei*, aki
Petrozsény környékén bujkál. Erélyes nyomozást
indítottak kérekerítése végett.

— **Földrengés a Semmeringen.** Bécsből
jelentik: A Központi Meteorológiai Intézet földren-
géstjelző készüléke közeli földrengést jelzett, amely-
nek fészke valószínűleg a Semmering területén van.
Grácból jelentik: Szombat reggel felhat órakor dél-
nyugati irányban erős földrengés volt, amely mint
egy harminc másodpercig tartott.

— **Elloptak egy százezerlejes gyűrűt.**
Dick Jakabné bejelentette a kolozsvári rendőrségen,
hogy 100.000 lej értékű briliáns gyűrűje eltűnt.
Valószínűnek tartják, hogy lopás esete forog fenn.
A rendőrség a nyomozást bevezette.

— **A Hakoah kiesett az osztrák kupa-**
mérkőzésekből. A Hakoah az osztrák kupa
első fordulójában a Lyon—II. osztályu csapatot
4:1 arányban verte meg. Miután azonban a
szabályos kezdési időben csak 6 Hakoah-játé-
kos volt a pályán, az osztrák-szövetség Lyont
jelentette ki a mérkőzés győztesének. A Hakoah
óvást nyújtott be ez ellen a határozat ellen,
az óvást azonban tegnap visszavonta a Hakoah
és így önként lemondott akupáért való további
küzdelem jogáról.

* **Az Uránia Mozdgoszínház igazgatósága**
felhasználta azt az alkalmat, hogy *Annie Robin* és
Hella Fregolia, a hírneves illuzionista-pár, akik
átutaznak Kolozsváron, hogy leküsse március 1, 2. és
3. napjaira, hogy naponta 3 speciális illuzionista
előadást tartsanak. Ezek a művészek tudvalevőleg
bámulatbaejtették a világot csodálatos produkcióik-
kal, úgy hogy bizonyára Kolozsváron is nagysi-
kerük lesz.

— **Dr. Szőnyi Géza előadása a nemzeti**
tőke szerepéről az országépítésben. A
Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyicso-
portja kulturügyosztályának előadás-sorozatában
folyó hó 27-én, szombaton este dr. *Szőnyi*
Géza tanár, az erdélyi Keren *Hajjeszód* veze-
tője tart előadást „A nemzeti tőke szerepéről
az országépítésben” címen. A zsidó kolonizációs
tevékenység eddigi történetén végigvezetve, ki-
mutatja azokat a teljesítményeket, amelyeket a
nemzeti tőkét képviselő országosalapok rövid
néhány év alatt végeztek. Rámutat arra, hogy
csak a nemzeti tőke lehet hivatott és tudja
elvégezni azt a feladatot, amely egy új zsidó
közösség alapjainak lerakását célozza.

* **Ingyen parfümpermetezés hölgyeknek.**
A párisi idény legdivatosabb és legelőkelőbb par-
fümje a disztिंगvált, kellemes és rendkívül tartós
Narcisse Noar, melyet Romániában kizárólagos
joggal a *Rózsá Royal* kolozsvári drogéria árusít. A
Narcisse Noar parfümöt dekánként, a *Narcisse*
Noar kölnit pedig üvegenként kimérve árusítja a
Rózsá Royal drogéria, mely minden hölgynevét
vásárlás előtt *Narcisse Noar* parfümmel permetezi.

Szerkesztői üzenetek

B. T. Albailia. 1. Ebben az ügyben fordul-
jon ügyvédhez. 2. Nem jelenik meg.

H. István, Targumures. A cikket, bár sok
tekintetben fedi a mi álláspontunkat is, nem közöl-
hetjük, mert nem áll módunkban ilyen természeti
polémiaikba bocsátkozni.

B. Sz. Az amerikai vizum 10 dollár. A hajó-
jegy ára hajózási irodák és kikötő szerint kü-
lönbözők.

L. Lipót, Hateg. Hites lengyel tolmácsot csak
a bukaresti lengyel követségen kaphat.

Bécsbe utazni akaró. Minden évben szokott
mintavásár lenni, de a terminusát még nem tették
közzé. Kísérje figyelemmel az Uj Keletet, amely
idejében közölni fogja az utazási feltételeket is.

K. Andor, Gherla. A kérdezett lap behozatalát
még nem engedélyezték.

„Zephir”, Careii Mari. Cégek elvből nem
ajánlunk. Tessék a kereskedelmi és iparkamarához
fordulni.

M. Zwi, Seica Mare. 1. Téved, mert az Uj
Kelet részlesen foglalkozott a Népszövetség man-
dátumbizottságának ülésével. Azt a memorandumot
is közöltük, amelyet a palesztinai nemzetgyűlés a
brit kormánynak átnyújtott. 2. Az említett dol-
gozatot nem kaptuk meg.

H. István, Nem közölhetők.

Dr. A., Arad. 1. A hajóindulásokat a Palesz-
tiaahivatal állandóan közli az Uj Keletben. Mind-
amellett bővebb felvilágosításért tessék az említett
hivatalhoz fordulni

M. Sarah, Cluj. Nem váltak be.

S. Manó, Agas. Fenti üzenet önök is szól.

M. G., Marghita. 1. A szerkesztője és kiadója
is zsidó. 2. A tárgyalást még nem tűzték ki. 3.
Német. 4. Pontos számot nem lehet tudni, mert a
táboruk napról napra fogy.

K. E. Sighet. Az ügy érdekében egyelőre nem
forszírozhatjuk. Bizonyos formai okok gátolják az
akció folytatását.

Ócskából új ruhája lesz, ha Czinknél festet, tisztított.

KÖZGAZDASÁG

Módosították a postai csekkforgalomra vonatkozó javaslatot

Harminc napra emelték a csekkek beváltási határidejét

(Bucuresti-Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósi tójtól.) A közlekedésügyi minisztériumban tegnap tartotta ülését az a speciális bizottság, amely a postai csekkforgalomra és folyószámlára vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalja. Az Uj Kelet egyik legutóbbi számában már részletesen ismertettük azokat a módosításokat, amelyekkel a román posta a csekkforgalmat életbe fogja léptetni.

A bizottság tegnapi ülésén a törvényjavaslatot nagyjában elfogadta, az egyes részletek tárgyalásánál azonban némi módosításokat eszközölt. Így a posta folyószámla felmondási határidejét két évről három évre emelte fel, kivéve azokat az eseteket, amikor visszaélések, vagy más okokból kifolyólag a posta maga mondja fel a félléle kötött üzleti viszonyt.

A visszaélésekre vonatkozó retorziókra a bizottság két módot állapított meg. Az egyik szerint, ha a folyószámlával rendelkező fél számlaösszegét már kimerítette, de ennek dacára csekket bocsát ki, de ezt abban a tudatban teszi, hogy számlája még teljesen kimerítve, tehát jóhiszeműen jár el, eljárása kihágásnak minősítendő és csupán kétezer lejes pénzbüntetéssel sújtandó. Azokban az esetekben, amikor a visszaélések bebizonyíthatók, a btk. 332. §-át fogják alkalmazni.

A csekkek beváltási határidejét, amelyet az eredeti javaslat tizenöt napban állapított meg, a bizottság harminc napra emelte fel. A postai csekkforgalom beszerzésével felmerülő költségeket az első két évben az állam folyósítja, amely összegeket később a pénztár vissza fog téríteni. Az új intézmény címe az eredeti elnevezéssel szemben „Postai folyószámla-pénztár” („Casei deconturi curente postale”) lesz. A javaslatnak a bizottság által történő végleges leterjesztése a közeli napokban befejezést nyer.

Az üzlethelyiségek után fizetendő pótdadók leszállítását kérik. A kolozsvári kereskedők körében már régebben mozgalom indult meg azért, hogy a városi tanács az üzlethelyiségek után fizetendő városi pótdadókat (taxa comunală) szállítsa le. A kereskedők kérelmeiket azzal indokolják, hogy a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok között a magas boltbérek sem tudják megfizetni, nem hogy ilyen magas pótdadókat tudnának elviselni.

Mennyi földbirtokot eszottak ki Magyarországon. Budapestről jelentik: Az országos földbirtokrendező bíróság teljes ülésén Tóth János, a bíróság elnöke megnyitó beszédében beszámolt arról, hogy a bíróság eddig 215.000 házhelyet alakított át törpe- és kisbirtokok céljaira, 900.000 holdat kisbirtokra s 230.000 holdat a bíróság vett igénybe. A földbirtokosok száma ezáltal 230.000-re emelkedett. Az elnök ezután beszámolójában főleg az új birtokosok pénzügyi támogatásának szükségéről emelte ki.

* Szombaton lesz a Sfatul báija. A Kereskedő Tanács (Sfatul) értesíti a t. meghívottakat, hogy a folyó hó 28-ára, a New York szálló terméibe hirdetett táncestélyt közbejött körülmények miatt nem 28-án és nem a New Yorkban, hanem szombaton, február 27-én esti 9 órai kezdettel tartja meg saját helyiségében, S. r. Memorandum (Unió utca) 6. szám alatt. Férfiaknak sötét ruha kötelező. A rendezőbizottság.

A román ipar az amerikai vilákiállításán. Bukarestből jelentik: A Románia és az Egyesült-Államok között létrejött megállapodás szerint Románia részt vesz a filadelfiai nemzetközi kiállításán. A román ipar kiállításának előkészítésével Agripa Popescu az R. M. S. monopol igazgatóját bízták meg. Popescu mérnök táviratilag kérte a mintavásár rendezőségét, hogy biztosítsanak Románia részére egy pavillont.

Kétmilliókétszáz ezer részvényt vonnak ki a budapesti tőzsdei forgalomból

Mit tartalmaznak az új pengőmérlegek

(Budapest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyarországi ipari vállalatok egy része már összeállította első pengőértékre szóló mérlegét. Az eddig megjelent pengő-mérlegek izelítőt adnak arról, hogy az idei közgyűlési szezon után mennyivel áttekinthetőbb lesz az egyes részvénytársaságok vagyoni helyzete és mennyivel inkább meg lehet majd állapítani, hogy a bankok és iparvállalatok saját tőkében veszítettek-e, vagy nyertek az utóbbi évek folyamán. Eddig összesen öt, tőzsdén jegyzett iparvállalat hozta nyilvánosságra pengő-mérlegét mégpedig az Athenaeum, a Brassói celluloidgyár, a Kistarcsai gépgyár, a Krausz szeszgyár és a Rimamurányi bánya. Ezek a mérlegek rendkívül nagy meglepetést hoztak, különösen az átmentett arány vagyoni nagysága tekintetében. Az öt vállalat új vagyona így alakul:

Vállalat	Részvénytőke	Tartalék	Átmentési arány
Athenaeum	2 000 000	3 510 555	50-0/0
Brassói	4 500 000	3 283 249	66 08 "
Kistarcsai	2 500 000	3 401 054	400- "
Krausz	1 400 000	584 921	— "
Rima	19 600 000	22 833 046	36 06 "

Jellemző, hogy a hozzávetőlegesen összeállított statisztikák szerint a pengőmérlegek következtében összevont és összevonásra kerülő részvények mintegy 2 200 000 darabbal fogják csökkenteni a budapesti tőzsde részvényforgalmát, vagyis ennyivel lesz kevesebb a tőzsdén jegyzett részvények száma.

Ülést tart a legfőbb gazdasági tanács. Bukarestből jelentik: A kormány gazdasági bizottsága (a legfőbb gazdasági tanács) ma délután ülést tart Alexandru Constantinescu lakásán, hogy a haltereskedelmi részvénytársaság kommercializálása és több kiviteli illeték redukálása ügyében határozzon.

Az egymillió fölül CFR tartozásokat a Banca Nationala fizeti ki a szállítóknak. Bukarestből jelentik: A CFR igazgatósága és a Banca Nationala közötti megállapodás március 1-én lép érvénybe. Az egyezmény szerint az 1 millió lejen felüli számlákat a Banca Nationala fizeti ki a szállítóknak csekkekkel. Az 1 millió lejen alóli számlák kifizetésével a kerületi igazgatóságok pénztárait bízzák meg. Olyan helyeken, ahol nincsen Banca Nationala fiók, ott a fizetést, tekintet nélkül az összegre, a vasuti igazgatóság eszközli.

Az automobilkellékek is luxusadó alá esnek. A központi vámügyi vezérigazgatóság 1926 február 11-én kelt 37131. számú rendeletével elrendelte, hogy az autóbilsporthoz szükséges összes kellékek is fényüzési adó alá esnek. Így autószerelvények, kűrtök, kilométerjelzők, bóröndök, szírének, akkumulátorok, stb.

Lengyelország minden lakosára 12 dollár esik a nemzeti tartozásból. Varsóból jelentik: A napokban tették közzé Lengyelország adósságairól szóló statisztikát, amely szerint 1926 január 1-én Lengyelországnak a következő tartozásai voltak: Az adósságok összege 2,900.230.375.70 zlotit tesz ki, amely 351.543.076.00 dollárnak felel meg. Ez a következőképpen oszlik meg: külföldi tartozások 2,668.605.606, belföldiek 181.624.747.70 zlotit tesznek ki. A Nemzeti Bank tartozása 50 millió zloti. A tartozás három százalékát teszi ki a teljes nemzeti vagyonnak és minden egyes lengyel lakosra 100 zloti, vagyis 12 dollár esik.

Figyelem!

Kárpitások és kocsiyártók kellekeit legolcsóbban Back Bernát áruházában szerkezhetik be. Oradea-Mare, P. Regina Maria No 1.

Telefon 955

A budapesti Concordia-malomkoncern szanalása. Budapestről jelentik: A Concordia-malomkoncern vagyoni státuszát még mindig nem lehetett megállapítani, miután a koncernhez tartozó zombolyai és nagyikindai malmoktól az adatok még nem érkeztek be. Az érdekeltek ennek dacára remélik, hogy a Concordia-malomkoncern vagyoni helyzete annyira aktív, hogy a hitelezőket minden nehézség nélkül ki lehet majd egyenlíteni. A vezetőség egyébként Fábri ügyvezező igazgatóinak és Sziher aligazgatójának felmondta állását.

TŐZSDE

Február 25-én

A lejt Zürichben 217.50, Párisban 11.35, Bukarestben —, Bécsben —

Kolozsvár. Bár a lejt Zürichben ismét 2 pontos veszteséggel értékelték, az utóbbi napokban állandósult szilárdulásban ma lanyhulás állott be. A devizák alacsonyabb áron cseréltek gazdát. Az árfolyamok a következők: Bécs 33.50—33.60, Prága 7.04—7.08, Bukarest 296—300, Páris 8.75—8.80, Zürich 45.90—46.10, New York 236.00—238.00, London 1158—1163, Milánó 9.65—9.75.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.70, Amsterdam 208.10, New York 519.50, London 2526.50, Páris 1895.00, Milánó 2087.50, Prága 1537.50, Budapest 72.70, Belgrád 912.50, Bukarest 217.50, Varsó 66.00, Bécs 73.00.

Bukarest. Devizák: Páris 8.76, Berlin —, London 1168, New York 238.00, Milánó 9.65, Zürich 46.20, Bécs 33.80, Prága 7.08.

Bukarest. Valuták: Napoleon 880 német márká 56.00, leva 1.65, török lira 120, font sterling 1145, francia frank 8.80, svájci frank 46.00, olasz lira 9.50, drachma 2.80, dinár 410, dollár 235.00, lengyel forint 32.00, osztrák schilling 34.00, magyar korona 31.00, cseh korona 7.00, belga frank 10.60, holland forint —.

Pályázat.

Koprol

az ideális, jóízű hashajtó és vértisztító meghódította a szenvedő emberiséget. A betegek milliói veszik, sok ezer orvos rendeli és szedi önmaga és adja családjának.

A Koprol fogyasztói között akik lejjebb is ismerik kellemes és áldásos hatását,

pályázatot írunk ki

egy legfeljebb 6 szóból álló, esetleg verses szállóigére, mely a Koprol kizűző tulajdonságait a legjobban kifejezi. — Például:

- KOPROL biztosan és kellemesen hat
A zamatos KOPROL enyhén tisztít — stb.
1. díj ..... Lei 5000.—
  2. " ..... " 2000.—
  3. " ..... " 1000.—
  4. " ..... " 1000.—
  5. " ..... " 1000.—

Feltételek:

A pályázatra mindenki jogosult A pályázathoz a Koprol dobozokban található cédula és ezen újsághirdetés mellékelendő. Minden pályázatot a Gea Krayer R.-T. birtokába meg kell küldeni és nem küldetik vissza.

Minden pályázót köteles a Gea Krayer R.-T. által kijelölt bizottság bírálatát elfogadni.

A pályázatok Titu Malsiu, Timisoara 1., közjegyző címére küldendő be. Beküldési határidő 1926. április 15.

Az eredmény a lapok pünkösdi vasárnapi számában lesz közzétéve.

Teljes tisztelettel:
„GEA“ Krayer R.-T.
Timisoara

SZÍNH

A színház

Alexandra. megkezdte diadalmi előadások fogját. ezúttal fűzött részt felülmúlt. Antette a premiális ragadta. ebből a gazdag egyes színésznő sejtették azt, ha színbáz, mint e dra következő jobb jogy.

Az Alexandra

sláger.] Siessen, vál

Alexandrára!

Pontosan je

sain, hogy lá

filmen is.

Pátek: Al x

Napi ber

Szombat d. u.

adás Sz

évforduló

kal. Beve

Sorozat 2

Szombat este 8-

helytrak

Vasárnap d. e.

Hevesi P

des esti k

Vasárnap d. u.

Rendes e

Neményi,

Vasárnap d. u.

helyárak

Vasárnap e te

(Márskel

neben. S

Hétfő: Alex

helyárak.

Kedd: Alex

Bérlatszün

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

„II

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Alexandra. A Szyrmai-Martos operett itt is meglehetősen diadalmas sikerű előadását. Sorozatos előadások fogják igazolni ezt a várakozást, amit a színház fűzött az Alexandrához. Minden várakozást felülmúlt a tomboló sikerhargulat, mely elvezet a premie-publikurát. A háprázatos hiál-antista a premie-publikurát. A háprázatos hiál-antista a premie-publikurát. A háprázatos hiál-antista a premie-publikurát.

Az Alexandra az idei legnagyobb operett-siker! Siessen, váltson meg jegyét minél előbb az Alexandrára!

Pontosan jelenjék meg az Alexandra előadásain, hogy láthassa az Alexandra szereplőit filmen is.

egy hét Színház esti előadásai

Péntek: Alexandra (Méréskelten emelt helyárral. Napi bere: 82 sz. B. Sorozat 260)

Szombat d. u. 4-kor: Csikós (Ünnepi ifjúsági előadás Szentgyörgyi István születésének 85-ik évfordulója alkalmából. Igen olcsó helyárral. Bevezető előadást tart dr. C. úry Bálint. Sorozat 261.)

Szombat este 8-kor: Alexandra (Méréskelten emelt helyárral. Bérletszűnet, sorozat 262)

Vasárnap d. e. fél 11-kor: Jean Athenasius és Havasi Piroka együttes hangversenye. (R. n. des esti helyárral Sorozat 263)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Alexandra (Ötödösör. Rendes esti helyárral. Karácsonyi Hível, Neményi, Iphés és Lászlóval. Sorozat 264)

Vasárnap d. u. 6-kor: A csirkéfogó (Leszállított helyárral Sorozat 265)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Alexandra (Méréskelten emelt helyárral. Bérletszűnetben. Sorozat 266)

Hétfő: Alexandra (Hatedszer. Méréskelten emelt helyárral. Bérletszűnet Sorozat 267)

Kedd: Alexandra (Méréskelten emelt helyárral. Bérletszűnet. Sorozat 268)

Mégis csak legjobb a késznélkül

„IDEAL”

borotváló por mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert borotváló szer az arcot nem marja

szemponthól a legjobban elismert borotváló szer az arcot nem marja

Mindenütt kapható. Egyedüli készítője: Reszling József fodrász Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Sighetul-Marmatiei egyedárusítója Glanzman Adolf illatszertár Str. Bogdan Voda 40

ארטה כשר

PENSIO

Szovátán.

Szovátán fűrdőn június 1-én, az István-székével szemben, a fűrdőn épült villában szigorúan orth. a legkényesebb igényeket is kielégítő uri pensio nyílik. Jelentkezéseket elfogad, felvilágosítással szolgál

Dr. Krausz Józsefné főrabbiné Diciosanmartin.

Br. Kemény Árpád csomódi és gáldi uradalmi, 1925 évi termései

כשר של פסח

borok

ismert fajokban, vagon, hordó és félhordó tételként megvételre ajánlatnak. Eladásokat csakozól Bognár & Szántó cég, Oradea és Fenichel Áor, Áind.

Vidék amatőr fényképezők körjének arjegyzéket

POLITZER

fényképezőgépek fotóárúháztól Carel-Mare. Vidéki székfűtés. Alapítotott 1896.

משלחנות! משלחנות!

אין דער פאריום וואסע

בילדיגע רעקלאם פריווע:

אישטעט נון

350- 500-

450- 600-

750- 1000-

„Palestina im Bild“ (Album 64 d. b. 17/20 cm kép csak 350 lej 450 helyett

1 sorozat (10 db. palesztinai árnylap csak 40 lej 50 helyett

Ugyanaz üvegrámában (E. b. szabadisz) csak 120 lej 200 helyett

1 sorozat (10 d. b.) I. ienlap 40 lej 60 helyett

és az összes raktáron lévő áruk és rituális cikkek 10% árcsökkentéssel a „Purim“-ig beérkező

rendeléseket fenti kedvezményes áron szállítja a

„SAFRUTH”

zsidó könyvkereskedő Cluj, P. M. Viteazui (Széchenyi-tér 39)

Hölgyeim! Megérkeztek a legújabb szelvény, szalag modellek az

IDEAL

kalapüzletbe Cluj, Calea Reg. Ferdinand 8. feltűnő olcsó árakkal.

Elián

Cluj-Kolozsvár.

Telefon interurban 10-26. — Urban 1-70.

Аjánlja של פסח

borait,

szilva- és saját főzésű kisüstös seprő-

pálinkáit.

Különlegességei:

Ménesi vörös édes

valamint Rizling, Leányka és Erdély-hegyaljai, ismert minőségű Roulandi koser fajorok,

melyek מויד אינגורר איינהארן felügyelete alatt állanak.

Simitott nyomó 12-ös papir

kapható a Kadima-nyomda rt.-nál Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

Raktár: Bucuresti. Str. Ana Davila No 1.

Gabella-jegyek Révész Ernő

nyomdája — Marosvásárhely

Telefon 446

SINGER

Piața Reg. Ferdinand 66. (Pótlár) Fărga Maros

Sifonfejgyár

és nikkelező telep. Szikvizés és brachetlis üvegek, valamint mindenféle gumik gyári raktára. Üvegnyedzés, régi fejek átöntése a legelőnyösebb áron.

Ki akar érettségizni!

Összevont magánvizsgát tenni! Teljes anyagi felelősséggel elkészít a Gálóczi Tanintézet Budapest, VIII. Mária Terézia tér 8. sz. III. 22.

Nagyobb tétel — bontásból nyert ablak és ablakszárny

majdnem újak mondható jó minőségben, egyszerűbb lakóházak, gyarak és rakárak részére megfelelő különféle méretben, több ezer darab egyenlő nagyságban is igen jutányos áron kapható

Csiszár Lajos építész telepén, Marosvásárhely, Honvéd-u. Iroda telef. 57 sz.

KRIEGNER-féle

Reparator

készvény, csuz, hűlés ellen Minden gyógyszer-tárban kapható. Ára 60 lej.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Kereskedelmi utazók
Berkovicsné **כשר ארדה** vendéglője,
Oradea Mare, Str. Nicolai Jorga (Zófia-utca) No 19.
Ismert elsőrendű konyha I. Mérsékelt árak.

Nősihite: Orvosok, ügyvédek, mérnökök, tanárok, gyógyszerészek, gyárosok, földbirtokosok, hivatalnokok, nagykereskedők, iparosok. 584

Klári! Várunk Szigeten, Dorobantilor No 2. Vagy választ e lapban. 708

Házasság céljából megismerkedés. 17-55 év között, hajadon, özvegy, elvált, nagyobb és kisebb készpénz és ingatlan vagyonnal rendelkező úrnő. Felvilágosítást nyújt „Amor” házasságközvetítő iroda, Timi oara I, Str. Gen. Praporgescu (Báthory-utca) 584

Géphimzést, gépi és egyéb gépi munkák tanítását olcsó díjért vállalom. Cim: Klein, Malom-utca 7.

Szakképzett izr. vaske- reskedő, nőtlen, haminc éven felül, megfelelő irodai gyakorlattal, raktár- noki állást nyerhet vas- nyereskedésben. Aján- latokat „Perfekt” jelző alatt kérünk a kiadóba. 708

Kérjen mindenütt

Pierre

borotva-pengét.

A legjobb fémkeverék, a legtökéletesebb gyárt- mány. Garantált minőség. 1800

Rézarmaturák

viz, gáz és gőzhöz, va- lamint nickelezett sárga- réz toilet-cikkek gyári lerakata.

ELECTROHIDRO

Vadász & Comp

műszaki vállalata — Cluj

Calea Regele Ferdinand 65.

Telefon 3-84.

Zsoldos tanintézet

Az ország legrégibb és legjobb elő- készítő tanintézete. Teljes anyagi felelősség mel ett készít elő közép- iskolai magánvizsgákra, **öröf- ségile** vidéki tanulókat is.

Budapest, VII., Dohány-u. 84. Tel. I. 124-47.

Telefon: 2-28, 10-47

SZÉP NYOMTATVÁNY A LEGJOBB REKLÁM

Kadima-nyomda

Cluj, Strada Baron L. Pop No. 10

Készülnek

Könyvek, füzetek, lapok, folyóiratok, zárszámadók és mindennemű bank és kereskedelmi nyomtatványok, díszes és művészeti kivitelű levélpapírok, báli és esküvői meghívók, cégkártyák, névjegyek stb.

Kérjen ajánlatot

Frdély legmodernebb betűanyaggal felszerelt nyomdája

UJ KELET

KÖNYVOSZTÁLYA

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Zsidó irodalom

(Német nyelven)

Achad Haam: Am Scheidewege I II. . .	924
Agnon: Der Verstossene	175
— Und das Krumme wird gerade (Halb'ein)	220
Max Brod: Im kampf um das Judentum	100
Braun: Ein kurzer Gang durch die jüd. Geschichte	45
Bergmann: Worte Mosis	200
Bernfeld: Die jüdische Literatur	175
— Kinderheim Baumgarten	150
Bernstein: Der Zionismus	32
Beer: Der Frau im izr. Altertum	35
Buber: Die Jüdische Bewegung I-II . .	290
Bermann: Palestina (Eia Reisebuch) . .	80
Bialik: Essayes	280
— (Leinen)	345
Dubnow: Jüdische Geschichte	100
Cohn: Frauentragen in Palästina	90
Glückel von Hammeln. Denkwürdigkeiten	295
Goldstein: Jüd. Nationalliteratur	62
Gronich: Dr. Simon Ahron	40
Gronemann: Hawdoh und Zapfenstreich (Leinen)	320
H. George: Moses der Gesetzgeber . . .	35
Granowsky: Problemg der Bodenpolitik in Palestina	145
— (Geb)	205
Friedemann: Das Leben Herzls	145
Teodor Herzls Tagebücher I-II-III (Lein.)	1700
— Zionistisch Schriften (Geb.)	240
— Der Judenstaat	60
Hermann: Nathan Birnbaum	62
Kann: Erez Jisroel das Jüdische Land	150
Lichtheim: Der Aufbau des jüd. Palestina	32
Perez: Chassidische Geschichten	195
Jiskor: Ein Gedankbuch	130
Jüdische Literatur durch zwei Jahrtaus.	150
David Koigen: Der moralische Gott . .	175
Krupnik: Die jüdische Partaien	32
Margulies: Kritik des Zionismus	320
Mendale Moicher Sfurim: Schloimele (geb.)	400
— Schloimele (Leinen)	260
— Die Mähre (Geb.)	320
— (Leinen)	320
— Die Wunschring (Geb.)	320
— (Leinen)	375
Nordau: Zionistische Schriften	375
Nossig: Juden und Orten	220
Rupin: Der Aufbau des Landes Jisrael	175
Robinson: David Wolfson (Geb.)	62
Schuller: Der Bessenadel der Juden . .	145
Schalom Asch: Kleine Geschichten . . .	40
— Die Erde	165
Sch. Alejchem: Marienbad (Roman) . . .	50
Scherbel: Jüdische Arzte	50

Traub: Jüdische Wanderungen	120
Trumpelderfer: T gebücher	375
— (Leinen)	435
Wilbuschewitsch: Aussichten	60
Der Jude 1923. évfolyam der Industrie in Palestina	675
Der Jude 1924 évfolyam	675
Erez Jisrael (3, 4, 5)	30
Der XII. Zionistenkongress (1921) . . .	89

Engros. Detail

Börkereskedők, cipészek és csizmadiák figyelmébe!

Saját érdekében keressze fel a

Kozák és Sámson

céget, Cluj, Str. Regina Maria 9. (Deák F.-u.)

hol a legolcsóbb napi- árak mellett szerzheti be mindennemű tör- különlegeségi szük- ségletét. Óriási választék bel- és külföldi felsőbőrökben és tal- pákban.

Tegyen próba- rendelést!

Pontos és olcsó kiszol- gálásunkról biztosítjuk. Ugyancsak itt megren- delhető a Merkur ve- gyészeti gyár „Perless- gloss” és „Apretura” bőrfényesítő készítmé- nyel. — Minden más gyártmányt felülmul- nak fény és minőség tekintetében. Minden csizmaíának és ci- pésznek elsőrangú ér- deke, hogy kizárólag a Mer- cur-féle Apreturát és Perlessgloss használja, amennyiben a színeha- gyott bőröknek teljesen visszaadja az eredeti színét és fényét. Nem habzik kevés közben s így szeplős foltokat nem hagy maga után. — Kapható minden j bb börkereskedésben. Viszont- eladóknak nagy árkedvezmény.

Telefon 7-59.

Rendkívül alkalmi árak!

I-a színes french ing csak 260 lej

Selyem elejű ingek, legfino- mabb kivitelben csak . . 350 lej

WEISS SIEGFRIED

kalap- és uridivat áruházá- ban, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Szerkesztőség ki- avatal és nyomd Cluj-Kolozsvár, St. Ba Pop (Brassai-utca) Telefon: Szerk. és kiadóhiva 977, 228 és 1047 N. Sz. — Egy szám ára 201 és vidéke Bukarestben -

1926 február 27 S

Paul

A huszadik száz gondolkodó — nyi- sek fölötti elbizak- das századának ne- e büszke százada m- hogy egynemely tí- vizióját megkísérelt- szerint a hőst a fiz- testi művöltának sz- szemben az erkölcs- kimondásának hősi- rul. Valóban: törté- hőst nem az éleslát- nek meglátása jelle- együvéssége, mely- meggondolatlan cse- a felfogásnak közös- „hős” is, aki a vil- lőletének nagyságá- lenségével, az erősz- mindent megtett a- más nemzetek élete- a hősök közül való- Poincare, Mussolin- francia és német n- nagyja.

E zord hősök k- ember alakja eme- viselő, akit mindk- nak neveznek. Kül- szokványos hősök — oldalát nem ve- és meleg, maganéle- ves és jovialis fran- akinek józanságát a- tes heve színesíti n- nyárspolgár, nem t- cítőyen. Ha valaki- vezné őt, minden k- fakadna, mert ezek- a nagy szavakat, o- lekedtetet.

Es mégis el fog- is van ez a kor, — tok lesznek majd a- velt emberiség bá- vett hősoket olyan- nyeknek fogják lát- a fára mászó és v- Mi az, ami Bonoc- avatja? Bátorosága- egy elmebeteg em- közepette ki mert- nagyszerűsége — lehet az örület sze- Ez a Boncourat a- sém mint külpolit- dani azt a mondat- ceau hörgő gyűlöl- gette Caillauxot, k- szerződésben a gy- tározmányt diktált- tünésre vannak ite-

Ma még az őri- ma még a francia- lentmondásokkal- De az a körülmén- állapítását megte- nemcsak meghal- neki: már az id- hogy az emberiség- ták szaporodása a- az életet az életér- hada egyre tömöre- lusok ellen bou- Mert Poincare, Cl- tulajdonképen té- akik saját népük- leoperálni, azzal a-